

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi, Handelshøgskolen ved UiT

Stønader i norske asylmottak 2015-2023. Hvorfor er de blitt endret, får asylsøkere i asylmottak mer enn andre i stønad og er det nok?

En kritisk diskurs- og konsekvensanalyse

Jonas Reijnow

Masteroppgave i strategisk ledelse og økonomi (MBA), BED-3910, juni 2024

Forord

Denne masteroppgaven utgjør siste del i min erfaringsbaserte mastergrad i strategisk ledelse og økonomi.

Det å kombinere fulltidsarbeid i en organisasjon som er satt i beredskap med å skrive en avhandling har vært krevende, til tider frustrerende, men også meget lærerik og spennende. Å utforske det dagsaktuelle temaet om stønader i asylmottak treffer både mine personlige interesser innenfor strategisk analysearbeid og oppleves ekstra relevant gjennom mine daglige arbeidsoppgaver ved mitt arbeidssted i Utlendingsdirektoratet.

En nøkkelbrikke for gjennomføring av masteroppgaven har vært de konstruktive og presise veiledningene jeg har mottatt av min veileder Gunnar Birkelund ved UiT, campus Alta. En engasjert og interessert veileder som har vært tilgjengelig gjennom hele løpet. Tusen takk!

Avslutningsvis vil jeg også takke min arbeidsgiver som har vært fleksibel og lagt til rette for at jeg kunne gjennomføre dette studiet på siden av arbeidsforholdet.

Narvik, 28. Mai 2024

Jonas Reijnow

Sammendrag

Hovedformålet med denne MBA-oppgaven har vært å undersøke faktorer som har bidratt til endringene i stønadsnivået for beboere i norske asylmottak i 2016 og 2023. I 2016 ble stønadsnivået redusert med opptil 20 prosent, mens det i 2023 ble økt med 54,5 prosent. Oppgaven utforsker ved hjelp av kritisk diskursanalyse både empirisk og teoretisk hvilke faktorer som har påvirket endringen i stønad. Det innebærer en kvalitativ analyse av offentlige dokumenter, for hver periode for seg før de deretter sammenlignes. Konklusjonen viser en sammenheng mellom følgende forhold og nedgang eller økning av stønadens størrelse:

- Regjeringsmakt og budsjettflertallets partiers plassering langs den ideologiske akse mellom konservativ og liberalisme innenfor innvandringspolitikken.
- Samfunnets daværende oppfattelse av fremmedfrykt for personer som søker asyl.
- Om stønader i asylmottak retorisk benyttes som et virkemiddel i kontrollering og regulering av asylankomster, eller om det fokuseres på behovene for stønader for å finansiere livsoppholdet i asylmottaket.

Videre belyses justeringene og konsekvensene av dem ved å sammenlikne med andre norske stønader og med nivået for stønader i asylmottak i Sverige, Finland og Danmark, og ved å undersøke om stønaden gir kjøpekraft og evne til å finansiere grunnleggende behov. Denne delen beskriver at det samlet sett er jevnt over en bedring etter økningen i 2023, men enslige voksne og par kan fortsatt ikke forventes å dekke sine grunnleggende behov gjennom stønadene alene. Sammenligningen mot økonomisk sosialhjelp viser beløpsmessige differanser som er vanskelige å rettferdiggjøre med de begrensede områdene den stønaden skal dekke utover stønader i asylmottak. Og når en ser til våre sammenlignbare land, har Norge tatt et steg opp og forbi Finland målt i økonomisk attraktivitet etter valutajustering og kjøpekraft i etterkant av økningen i 2023. Danmark er fortsatt mest attraktivt, mens Sverige, som ikke har regulert sine stønader siden 1994, rangeres sist.

Balanseringen mellom et mål om å ikke fremstå som økonomisk mest attraktivt blant sammenlignbare land og samtidig dekke grunnleggende behov gjennom stønadens nivå har gjennom oppgaven vist seg å være et paradoks. Målet innfris allerede for husholdninger med barn, men i husholdninger med enslige voksne eller par trengs en økning som tilsvarer at Norge går forbi ledende Danmark i økonomisk attraktivitet målt både etter valutajustering og kjøpekraft.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning:	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Problemstilling.....	2
1.3	Avgrensning.....	3
1.4	Oppgavens struktur.....	3
2	Teori	4
2.1	Kritisk diskursanalyse.....	5
2.2	Forskningsmodell	8
3	Metode.....	8
3.1	Dokumentanalyse	10
3.1.1	Innsamling	10
3.1.2	Behandling	11
3.1.3	Tolkning	13
3.2	Forskningens kvalitet og etikk.....	13
3.3	Casebeskrivelse	14
4	Empiri og drøfting.....	15
4.1	Utvikling av stønadsmottakere og -nivå i asylmottak	15
4.1.1	Beskrivelse av utviklingen i stønadsnivået	16
4.1.2	Utvikling av kjøpekraft for stønadsmottakere i asylmottak	17
4.2	Grunnleggende behov	19
4.2.1	Minimumsbudsjettets innhold og oppbygging	20
4.2.2	Minimumsbudsjettet i kroner	22
4.3	Andre norske sammenlignbare stønader.....	25
4.3.1	Økonomisk sosialhjelps innhold og oppbygging	25
4.3.2	Differanse mellom økonomisk sosialhjelp og stønad i mottak	26
4.4	Naturlig sammenlignbare nordiske land.....	28

4.5	Kritisk diskursanalyse.....	31
4.5.1	Sosiale strukturer.....	31
4.5.2	Sosiale praksiser.....	34
4.5.3	Sosiale begivenheter.....	36
4.5.4	Samlet diskursanalyse.....	38
5	Konklusjon.....	38
	Referanseliste.....	40
	Vedlegg 1, Dokumentoversikt.....	48
	Vedlegg 2, Stønad for beboere i norske asylmottak.....	49
	Vedlegg 3, Minimumsbudsjett.....	50
	Vedlegg 4, Sosial stønad.....	51
	Vedlegg 5.1, Sammenlignbare nordiske land og deres stønader i lokal valuta.....	52
	Vedlegg 5.2, Sammenlignbare nordiske land og deres stønader valutajustert.....	53
	Vedlegg 5.3, Beregning av kjøpekraftsparitet.....	54
	Vedlegg 5.4, Sammenlignbare nordiske land og deres stønader justert for kjøpekraft.....	55

Tabelliste

Tabell 1, Utvikling i prosent for stønadsnivå og konsumprisindeks for matvarer	18
Tabell 2, Forbruksområder i minimumsbudsjettet	20
Tabell 3, Prisregulering innenfor utvalgte forbuksområder	22
Tabell 4, Utdrag av utvikling i kjøpekraft.....	29

Figurliste

Figur 1, Faircloughs tre bestanddeler (modifisert).....	5
Figur 2, Prioriterte områder i diskursanalysen	6
Figur 3, Forskningsmodell	8
Figur 4, Utvikling av stønadsnivået 2015-2023	16
Figur 5, Akkumulert utvikling av stønadsnivå og konsumprisindeks for matvarer 01.1	19
Figur 6, Minimumsbudsjett	23
Figur 7, Differanse mellom minimumsbudsjett og stønadsnivå i asylmottak.....	24
Figur 8, Differanse mellom økonomisk sosialhjelp og stønad i asylmottak	27
Figur 9, Maktkoalisjoner i 2015 og 202.....	33
Figur 10, Sammenligning av diskurser	38

1 Innledning:

1.1 Bakgrunn

Internasjonal migrasjon representerer en av de mest fremtredende utfordringene og mulighetene i vår samtid, hvor migrasjonsstrømmer, drevet av konflikter, klimaendringer, og økonomisk ulikhet, presser på grensene og politikkene til nasjoner verden over. I denne globale konteksten som posisjonerer Norge seg, gjennom justeringer i sin asylpolitikk og støtteordninger, i respons til de skiftende mønstrene av migrasjon og det politiske landskapet. Dette tiltaket reflekterer ikke bare en tilpasning til internasjonale dynamikker, men også en navigering i kompleksiteten av innenlandske og internasjonale forpliktelser.

På det nasjonale nivået fungerer håndteringen av asylmottak og de tilknyttede stønadene som et uttrykk for Norges migrasjonspolitiske ståsted, dets verdier, og forpliktelser mot internasjonale avtaler. Norge har, innenfor det siste tiåret, vært vitne til to distinkte flyktningkriser som begge medførte en stor, uventet økning i antall ankomster, og som ble møtt med varierende politiske reaksjoner. Dette spekteret av reaksjoner, og de tilhørende justeringene i stønadspolitikken, gir indikasjoner på endringer i politisk retning, økonomiske prioriteringer, og sosiale holdninger mot migranter. Det er i denne konteksten at en dypere granskning av de spesifikke årsakene til og konsekvensene av disse politikkendringene avslører seg som særlig verdifull, både for de direkte berørte individene og for det bredere norske samfunnet.

Tidligere studier har adressert ideologiske skifter mellom forskjellige regjeringer, slik som overgangen fra Stoltenberg til Solberg, og deres generelle tilnærminger til migrasjonspolitikk (Dyve, 2019). Men jeg har ikke kunne identifisere forskning som fokuserer inn på innvandringspolitikken og herunder regulering av stønader i asylmottak.

Denne masteroppgaven sikter mot å fylle dette kunnskapsgapet ved å tilby nye innsikter og en forbedret forståelse relatert til driverne og konsekvensene av politikken som ble ført av Solberg- og Støre-regjeringen i de ulike flyktningkrisene for stønadsnivåene for beboere i asylmottak.

1.2 Problemstilling

Som bakgrunnen beskriver er dette et område som har opplevd store endringer de senere år. Denne oppgavens problemstilling rettes derfor mot hvilke forhold i og bak statsbudsjettsforhandlingene som avgjorde nivået for stønad til asylsøkere i Norge i 2016 og 2023. Videre undersøkes konsekvensene av justeringene i budsjettforhandlingene gjennom følgende underproblemstillinger:

- Hvordan har stønadsnivået for asylsøkere i norske asylmottak utviklet seg over tid i perioden 2015 til og med 2023, har dette påvirket kjøpekraften og er den tilstrekkelig for å dekke grunnleggende behov?
- Har stønadsnivået for asylsøkere i norske asylmottak utviklet seg tilsvarende som andre norske sammenlignbare stønader?
- Hvordan har stønadsnivået i norske asylmottak utviklet seg sett opp mot naturlig sammenlignbare nordiske land i samme periode?

Hovedproblemstillingen vil bli belyst gjennom en teoretisk tilnærming ved hjelp av kritisk diskursanalyse, som deretter metodisk utføres gjennom dokumentanalyse. Denne teoretiske tilnærmingen åpner for en bredere undersøkelse av debattene innenfor sin kontekst, inkludert ulike rammeverk og påvirkningsfaktorer som har formet debattene og påfølgende budsjettvedtak. Den metodiske tilnærmingen, som involverer dokumentanalyse, betraktes som det mest hensiktsmessige alternativet for å kartlegge den samlede situasjonen rundt de historiske debattene, spesielt når tilgangen til primærkilder er begrenset.

Oppgaven har som mål å beskrive og analysere totalbildet av forhold som påvirket statsbudsjettsforhandlingene for 2016 og 2023 opp mot teori. Videre også bidra med ny kunnskap rundt de sammensatte konsekvensene av justeringer av stønadenes størrelser medførte. Dette kan etablere grunnlag for ny forskning som senere ser nærmere på deler av temaet, eller videre utvikling. Videre kan eventuelle funn benyttes inn i vurderingen for fremtidige stønadsnivåer for asylsøkere i norske asylmottak.

1.3 Avgrensning

Analyseperioden for undersøkelsen av utviklingen strekker seg fra 2015 til 2023. Kun de grunnleggende, faste stønadene til beboere som møter eventuelle aktivitetskrav er inkludert i analysen. Naturalytelser eller andre former for tilleggsstønader er utelatt. Når det gjelder stønad til beboere i asylmottak, anvendes stønadsnivået for beboere i ordinære asylmottak uten kantineordning, og ikke det reduserte nivået for beboere som har mottatt endelig avslag på sin søknad om opphold i Norge eller bor i midlertidige akuttmottak.

For sammenligning av ulike husholdningstyper, benyttes følgende kategorier for alle typer stønader:

- Enslig voksen
- Par/samboere
- Enslig forsørger, kvinne mellom 18-60 år med ett barn på 5 år
- Par med to barn, både kvinne og mann mellom 18-60 år, med barn på 5 og 11 år

Utvalget av sammenlignbare land for denne oppgaven er begrenset til Danmark, Finland og Sverige. Denne avgrensningen er gjort innenfor oppgavens omfang og er rettet mot å fokusere på de områdene som inkluderer flest mulig og den tidsperioden som vitner om de mest betydelige endringene i nyere tid.

1.4 Oppgavens struktur

I den videre fremstillingen vil kapittel to presentere relevant teori og forventninger til funn, basert på litteratur som fokuserer på den aktuelle diskursen. Kapittel tre vil detaljere den metodiske tilnærmingen anvendt for å adressere problemstillingen og gi en beskrivelse av stønadssystemet i asylmottak som case, for å sette konteksten. Videre utgjør kapittel fire oppgavens analysedel, hvor funnene drøftes og analyseres i lys av det teoretiske rammeverket introdusert i kapittel to. Til slutt, i kapittel fem, vil funnene oppsummeres, og det vil bli reflektert over anvendt teori, oppgavens problemstillinger og betydningen disse har for videre forskning.

2 Teori

Dette kapitlet utforsker det teoretiske rammeverket for masteroppgaven og tar sikte på å tilby et perspektiv, eller en utvalgt linse, for å belyse og forklare funnene som gjøres i analysen. Formålet er å vurdere i hvilken grad rammeverket er egnet til å belyse problemstillingene knyttet til likheter og ulikheter i diskursene rundt statsbudsjettene for henholdsvis 2016 og 2023.

Statsbudsjettet påvirkes av varierte interessenter, og deres innflytelse endrer seg årlig basert på ulike faktorer. I denne studien er det valgt å fokusere på diskursanalyse framfor en interessentanalyse, basert på en oppfatning om at diskursanalyse mer effektivt kan beskrive det totale bildet av de faktorer som påvirker endringene og deres konsekvenser.

Diskursanalyse, fra et vitenskapsteoretisk perspektiv, er epistemologisk orientert ved at den utforsker hvordan kunnskap om verden formes og påvirker verden. Den vitenskapsfilosofiske inspirasjonen kommer fra kritisk realisme, hvor metoden legger vekt på å debattere og kritisere, for eksempel de positive og negative konsekvensene av ulike diskurser (Skrede, 2017).

I akademisk kontekst er diskurs mer enn bare en annen betegnelse for debatt, en forståelse utdypet av tenkere som Michel Foucault. Diskurs omhandler hvordan «de ideer og begreper som produseres i denne konteksten tolker og er med på å forme (et visst utsnitt av) den samfunnsmessige virkeligheten» (Mathisen, 1997, s. 3). En diskurs har et begrenset omfang, og det kan derfor foregå flere parallelle diskurser innenfor et tema. Ulike diskurser defineres og avgrenses ved deres grenser, og utviklingen av en diskurs som krysser en slik grense markerer fødselen av en ny diskurs. Når diskurser overlapper eller motsier hverandre, kan nye praksiser eller meninger oppstå som et resultat av de synlige perspektivene (Bratberg, 2021, s. 46). Selve diskursen kan betraktes som en form for fellesskap, der en finner en felles mening og forståelse av språk, sosiale praksiser og meninger. Fellesskapet kan eksempelvis være religion, politisk tilhørighet, yrker og samfunnslag (Fairclough, 2003, s. 124) (Skrede, 2017, s. 26) (Bratberg, 2021, s. 40).

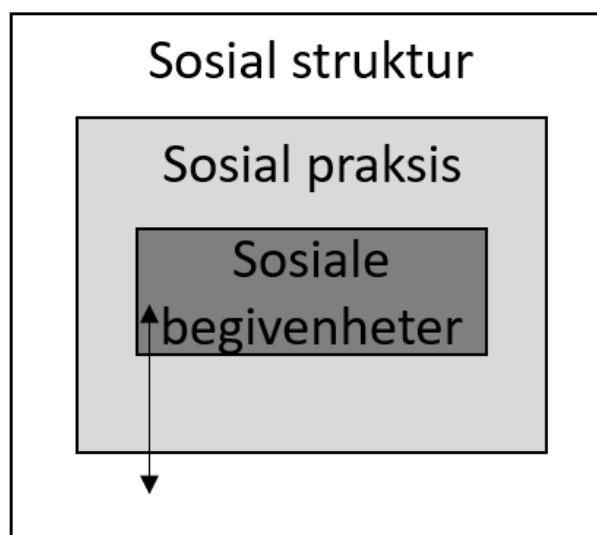
Diskursanalysen identifiserer enigheter og uenigheter innen eller mellom diskurser, avhengig av den underliggende diskursteorien og antatte påvirkningsfaktorer. Faircloughs kritiske diskursanalyse fokuserer på forholdet mellom samfunnsmessige strukturer, institusjoner, og semiotiske praksiser, blant annet. Dette krever en integrering av andre

samfunnsvitenskapelige teorier og tekstanalytiske verktøy, noe som gjør tilnærmingen særlig relevant for analysen av samfunnsvitenskapelige fenomener (Skrede, 2017, s.27).

Det teoretiske grunnlaget og bruken av Faircloughs kritiske diskursanalyse er valgt fordi det anses som særlig egnet til å utforske oppgavens problemstillinger. Det er ikke identifisert tidligere forskning som spesifikt ser på endringer i diskursene omkring stønadsnivået for beboere i asylmottak, eller konsekvensene av disse endringene vurdert mot kjøpekraft, grunnleggende behov, andre norske sammenlignbare stønader, eller tilsvarende stønader i sammenlignbare land.

2.1 Kritisk diskursanalyse

I denne oppgaven tas det videre utgangspunkt Faircloughs tredelte modell for kritisk diskursanalyse fra 1992 som senere i 2003 ble videreutviklet med nye begreper (Skrede, 2017. s.32)

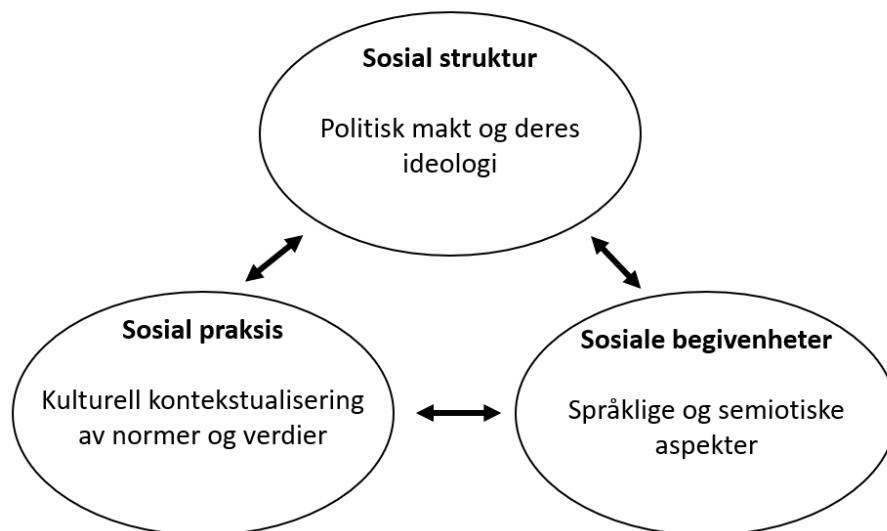

Figur 1, Faircloughs tre bestanddeler (modifisert)

Den indre bestanddelen fokuserer primært på tekster, noe Fairclough legger stor vekt på. Han presiserer imidlertid at ved å betegne disse som "sosiale begivenheter", understrekes det at sosiale begivenheter ikke kan reduseres til bare tekster, men at tekster er en integrert del av disse hendelsene. Videre tar han for seg "sosial praksis", et nivå utviklet fra det som tidligere ble omtalt som diskursiv praksis. Målet med dette skiftet er å utvide perspektivet fra interpersonlige mikronivåer til å omfatte bredere samfunnsmessige makroforhold. Den siste, ytre komponenten adresserer "sosial struktur", hvilket refererer til samfunnsmessige strukturer som maktforhold og økonomiske systemer (Skrede, 2017, s.32-33). Disse tre bestanddelene

påvirker hverandre innenfor rammen av diskursen; for eksempel kan endringer i den sosiale strukturen, som resultat av endrede maktforhold, påvirke både sosial praksis og de sosiale begivenhetene som blir identifisert gjennom endringer i språkbruken i tekster. Dette har jeg forsøkt å illustrere gjennom en modifisert pil jeg har lagt til i Faircloughs modell fra 1992, oppdatert med begreper fra 2003.

Med andre ord, tekstanalyse alene er ikke tilstrekkelig; det kreves også en vurdering av andre elementer som sosiale strukturer og praksiser, samt hvordan disse elementenes relasjon påvirkes og hvilke utfall det medfører (Skrede, 2017). Faircloughs teoretiske tilnærming er særlig rettet mot forholdet mellom språk, makt og samfunn, noe som er svært relevant for analysen av politiske debatter. Dette innebærer en utforskning av maktforhold, det språklige innholdet og generell samfunnsutvikling. Utvalget av elementer som inngår i analysen avhenger av diskursens kompleksitet, men også av tilgjengelig tid for forskningen. Derfor har jeg i denne oppgaven valgt å fokusere den kritiske diskursanalysen på noen spesifikke faktorer innenfor de tre komponentene sosiale begivenheter, sosial praksis og sosial struktur, basert på deres antatte relevans for diskursen. Valgene tas ut fra faktorenes antatte relevans i diskursen og kan beskrives som følgende:

Figur 2, Prioriterte områder i diskursanalysen

For å belyse komponenten sosial struktur fokuseres det på maktforhold i det politiske miljøet og hvilken politisk ideologi de makthavende innehar. Dette utgjør en viktig del av Faircloughs teoretiske fundament for analysen. Kritisk diskursanalyse er hovedsakelig opptatt av å undersøke hvordan visse ideologier blir naturalisert og framstår som det beste – eller til

og med det eneste – alternativet vi har (Skrede, 2017, s.29). Når det gjelder komponenten sosial praksis, integreres et kulturelt perspektiv med fokus på hvordan samfunnet, gjennom etablerte tradisjoner og nye påvirkninger, bidrar til diskursens utvikling. Fairclough har uttalt at all praksis er sosial, og dermed representerer sosial praksis mer enn bare diskursiv praksis som primært fokuserer på språklig aktivitet. Sosial praksis fungerer som et mellomnivå mellom sosial struktur og sosiale begivenheter (Skrede, 2017, s. 34).

For komponenten sosiale begivenheter ligger fokuset på tekstanalyse, hvor Fairclough blant annet vektlegger budskapets modalitet. Modalitet refererer til måten taleren uttrykker fakta og holdninger på, inkludert grader av sikkerhet, tvil, tillatelser, forpliktelser, muligheter og nødvendigheter (Skrede, 2017, s.50). En analyse av politisk retorikk og modalitet gir innsikt i det fremmede verdensbildet, hvilken kunnskap som presenteres som korrekt og gyldig, og hvordan vi bør handle i de beskrevne sosiale begivenhetene (Skrede, 2017, s.51).

Gjennom kritisk analyse av årsakssammenhenger mellom disse komponentene etableres en kritisk diskursanalyse. Denne tilnærmingen er dialektisk ved at den belyser interaksjonen mellom komponentene, og påpeker at det ikke er tilfeldig hva som forstås og hvordan uttalelser eller tekster blir tolket (Skrede, 2017). Andre forskere, som Teun Djik, kritiserer imidlertid Faircloughs tilnærming for å være for fokusert på tekstanalyse, politikk og makt. Djik hevder at tilnærmingen kan virke begrensende ved at den ikke tilstrekkelig vurderer de kognitive og mentale aspektene og argumenterer for en bredere tilnærming som tar hensyn til både tekstuelle, kontekstuelle og kognitive dimensjoner i politiske diskurser (Djik, 1997). Det er verdt å påpeke at denne kritikken ble fremstilt før Faircloughs oppdaterte begrepsbruken i 2003 for metoden. Sosial praksis som ble utviklet fra diskursiv praksis vil kunne omfatte mer av det kontekstuelle som Djik etterlyser. Skrede påpeker videre at de som arbeider med kritisk diskursanalyse, også er påvirket av sosiale, kulturelle, økonomiske og politiske motiver (Skrede, 2017, s. 13). Dette krever at jeg må være bevisst på mine egne perspektiver for å kunne gjennomføre forskningen upartisk.

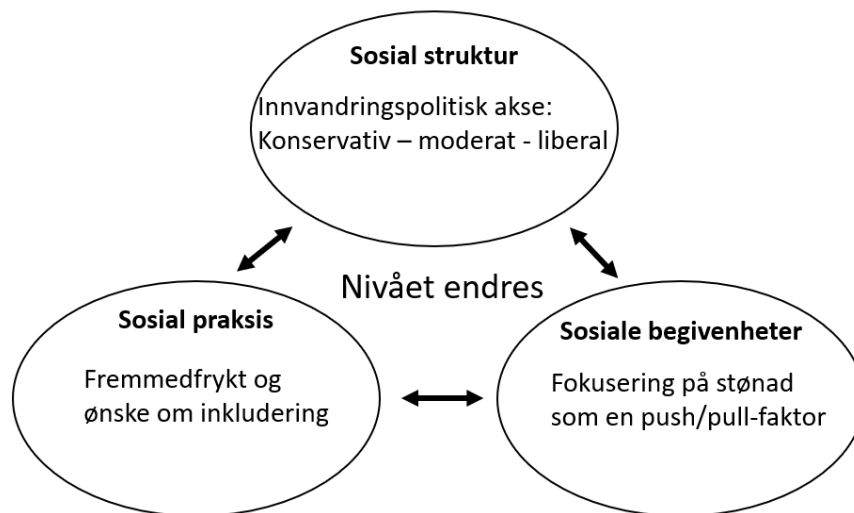
Ved å bruke Faircloughs kritiske diskursanalyse er målet å oppnå et inngående perspektiv i undersøkelsen av utviklingen av diskursene for de aktuelle periodene og hvordan de er formet av språklige, maktrelaterede og sosiale faktorer.

Det er knyttet et begrenset teoretisk fundament til undersøkelsene av oppgavens underproblemstillinger. Disse vil derfor bli beskrevet mer detaljert i metodekapittelet.

2.2 Forskningsmodell

Forskningsmodellen som presenteres nedenfor er en oppsummering av det teoretiske rammeverket og problemstillingen. Denne modellen legger føringer for hypotesene som skal ligge til grunn for å kunne besvare hvilke forhold i og bak statsbudsjettsforhandlingene som avgjorde stønad til asylsøkere i Norge i 2016 og 2023.

Figur 3, Forskningsmodell

Forskningsmodellen beskriver en hypotese hvor endringer i ett eller flere av elementene kan påvirke stønadsnivået. For eksempel, hvis de politisk maktavende tenderer mot det konservative, samfunnet uttrykker høy fremmedfrykt og lavt ønske om inkludering, og retorikken omkring stønader fremstilles som en potensiell pull-faktor for økte asylkomster, forventes det at stønadsnivået reduseres gjennom statsbudsjettprosessen. I motsatt tilfelle, hvor en innvandringspolitisk liberal maktøver opererer i et samfunn som uttrykker lav fremmedfrykt og høyt ønske om inkludering, og hvor retorikken ikke fokuserer på stønader som en push- eller pull-faktor, forventes det at størrelsen på stønaden økes.

3 Metode

Forskningsmetode er ut fra sosiologen Wilhelm Auberts (1972, s. 196) definisjon: «[...] en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet metode.» Mens Grønmo (2004, s. 28) mener at en metode kan beskrives som «en planmessig framgangsmåte for å nå et bestemt mål».

I denne oppgaven legges det til grunn en metodisk tilnærming basert på diskursanalysens vitenskapsfilosofi. Denne tilnærmingen fokuserer på hvordan språket påvirker, opprettholder og transformerer sosiale strukturer, maktforhold og identiteter. Oppgaven inkluderer i den sammenheng et fortolkningsbasert perspektiv, forankret i den hermeneutiske og fenomenologiske tradisjonen. Dette perspektivet er avgjørende for å tolke og forstå betydningen bak menneskelig atferd og interaksjoner, fremfor å foreta kvantitative målinger. Et fortolkningsbasert perspektiv er essensielt for å avkode de subjektive og komplekse lagene av meningsdannelse som individer og grupper navigerer i dagliglivet. (Jakobsen, 2015, s. 27-30)

Sammen vil diskursanalyse og det fortolkningsbaserte perspektivet i denne studien muliggjøre en grundig utforskning av hvordan språket både formidler og skaper sosiale virkeligheter. Dette bidrar til ny innsikt i de underliggende mekanismene i sosiale prosesser og maktrelasjoner.

Oppgaven benytter kvalitativ metode, som ifølge Jacobsen (2015) er velegnet for å utforske komplekse prosesser og forståelser som ikke lett lar seg kvantifisere. Dermed kan en innhente dypere innsikt i hvordan individer og grupper tolker sine omgivelser og egne handlinger. Forskningsdesignet kan beskrives som en multippel casestudie der diskursene i budsjettprosessene for 2016 og 2023 analyseres, først separat og deretter sammen for å identifisere mønstre og variasjoner i og mellom casene.

Empirisk materiale vil på grunn av oppgavens omfang primært bestå av offentlige dokumenter og informasjon fra rettskilder, artikler og debatter. Disse vil bli innhentet gjennom åpne kanaler som regjeringens arkiv og lovdata.no, samt via direkte forespørsler etter historiske upubliserte dokumenter. Dokumentene vil deretter bli sammenstilt og analysert i lys av teoretiske perspektiver og utviklingstrekk over den aktuelle perioden.

For å sikre god validitet og reliabilitet i forskningen, legges det til grunn bestemte kriterier for den metodiske gjennomføringen. Jacobsen (2015, s. 228) understreker viktigheten av dette for å ivareta den interne og eksterne gyldigheten, samt dataens pålitelighet. Kriteriene varierer avhengig av hvilket steg man befinner seg i prosessen og hva formålet er, og de tjener hovedsakelig til å etablere klare og veldefinerte beskrivelser av den metodiske tilnærmingen for å forbedre forskningens etterprøvnbarhet. I neste del av oppgaven vil jeg gå nærmere inn på

dokumentanalyse som metode, datamateriale og avgrensninger, samt beskrive de benyttede validitetskriteriene.

3.1 Dokumentanalyse

Ifølge Malterud representerer denne tilnærmingen en systematisk innsamling, organisering og tolkning av tekstmateriale som kan stamme fra samtaler, observasjoner eller litteratur. Denne metoden anvendes for å utforske betydningen av sosiale fenomener, ofte slik de oppleves av individene selv, innenfor deres naturlige kontekst (Malterud, 2001). Thagaard understreker også relevansen av denne metoden for å forstå sosiale fenomener, noe som er av sentral betydning i kritisk diskursanalyse (Thagaard, 2013).

Kjennetegnet ved dokumentanalyse, uavhengig av tilnærmingens design, er ifølge Grønmo (2004) den systematiske gjennomgangen av innhold for å avdekke informasjon relatert til de spesifikke forhold som undersøkes. Jacobsen (2015) påpeker at dokumentanalyse er spesielt nyttig når innsamling av primærdata ikke er mulig. Utførelsen av dokumentanalysen omfatter tre faser: innsamling, behandling og tolkning av sekundærdata. I de følgende avsnittene vil designet for disse fasene i oppgaven bli nærmere beskrevet.

3.1.1 Innsamling

Utvalget av dokumenter til innsamling er essensielt, da det i stor grad påvirker muligheten til å belyse forskningsspørsmålene. Viktigheten av å velge dokumenter som er konsistente gjennom perioden som undersøkes, er avgjørende for forskningens reliabilitet, særlig når undersøkelsen dekker et langt tidsrom. Dokumentene, som representerer ulike typer sekundærdata som bøker, aviser, lydopptak, og offentlige dokumenter, kan klassifiseres i tre hovedgrupper i henhold til Høivik (1974): prosessdata, bokholderidata, og forskningsdata.

I denne oppgaven vil det benyttes dokumenter fra alle de nevnte hovedgruppene, med et hovedfokus på prosessdata gjennom rettskilder, artikler, og debatter. Spesielt rettskilder som beskriver de ulike stønadsnivåene over de aktuelle årene, samt artikler og debatter knyttet til statsbudsjettprosessene for 2016 og 2023, vil være av betydning. Bokholderidata vil bli anvendt gjennom innsamling av budsjettdata for å vurdere forholdet mellom forventede utgifter til forbruksutgifter og stønader som gis. Forskningsdata fra andre forskere vil også bli innhentet for å komplementere undersøkelsens samlede datagrunnlag og for å belyse temaet fra andre perspektiver.

For innhenting av dokumenter som danner grunnlaget for vurdering og utvikling av stønader til beboere i asylmottak, både i Norge og i sammenlignbare land, har jeg tatt direkte kontakt med de offentlig ansvarlige instansene i de relevante landene. I Norge, for eksempel, har Utlendingsdirektoratet levert en oversikt over endringer i stønadsnivåene fra 2015 til 2023. Tilsvarende informasjon har blitt innhentet fra sammenlignbare land, med unntak av Sverige, som ikke har foretatt noen endringer i rettighetene siden 1994.

For å innhente nasjonale stønader sammenlignbare med andre, har historiske rettskilder og offentlige veiledere blitt brukt, som for eksempel www.lovdata.no, for å spore utviklingen i relevante lover og forskrifter. Forskningsdataen er utvalgt basert på tidsperioden den dekker og dens potensielle relevans for oppgaven, knyttet til forskningsartikler og rapporter om budsjetter for grunnleggende behov og sosiale endringer blant nordmenn under asylankomstene i 2015 og frem til 2023.

Denne tilnærmingen til innsamling av prosess- og bokholderidata gjennom nevnte kilder sikrer et solid grunnlag for oppgavens videre reliabilitet og validitet. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at institusjonelle kilder kan variere i kunnskapsnivå og innsikt bak dokumentene (Jacobsen, 2015). Når det gjelder forskningsdata, kan det være spørsmål om hvorvidt den mest relevante eller tilstrekkelige forskningen er identifisert og brukt. På grunn av tids- og omfangsbegrensninger i oppgaven, er en bredere innsamling ikke foretatt. En oversikt over alle dokumenter som er innhentet og brukt i analysen, følger i vedlegg nummer 1.

3.1.2 Behandling

Under behandlingen av den innhentede dokumentasjonen foregår det en kvalitativ tilnærming, selv om deler av dokumentasjonen relatert til bokholderidata tenderer mot en kvantitativ tilnærming. Spesifikke aspekter av forskningsspørsmålene vil bli belyst gjennom en kvantitativ metode, med tallfestet beskrivelse og analyse. Imidlertid krever den overordnede problemstillingen en kvalitativ fremgangsmåte for bedre å kunne identifisere og beskrive utviklingen av de sosiale faktorene.

For å sammenligne utviklingen år for år og mellom ulike stønader, har jeg valgt å presentere nivåene i kategorier utviklet gjennom dokumentanalysen. Dette er operasjonalisert ved bruk av tabeller, hvor fire ulike husholdningssammensetninger er presentert med deres månedlige stønader. Dette konsistente formatet muliggjør sammenligning av likheter og forskjeller

mellom stønadene og forbruksbudsjettene. Felles for alle innhentede stønader og budsjetter er risiko for feiltolkning av stønadenes formål eller feil i overføringen av data fra dokumentene til tabellene, men denne risikoen vurderes som lav, ettersom det ikke er observert signifikante avvik i dataene, og min tolkning står ikke i kontrast til andre kilder.

For sammenligning av stønadene i ulike land har jeg brukt årsgjennomsnitt for valuta fra Den Norske Bank (DNB), noe som tillater presentasjon av stønadene i samme valuta, norske kroner (DNB, 2024). Deretter er stønadene justert for den kjøpekraften nivået tilsvarer i det enkelte land. Prisen for varer varierer mellom land, og en justering for dette beskrives av Taylor som følgende (Taylor, 2003):

”The purchasing power parity exchange rate is the level of the nominal exchange rate such that the purchasing power of a unit of currency is exactly the same in the foreign economy as in the domestic economy, once it is converted into foreign currency at that rate.”

Med denne definisjonen forklares det at størrelsen på kjøpekraftspariteten beskriver kostnadsforskjellen på samme kurv med varer og tjenester i forskjellige land uttrykt i samme valuta. Denne tilnærmingen gjør det lettere å vurdere kjøpekraften til innbyggere på tvers av landegrensler. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) utarbeider årlig oversikter over kjøpekraftspariteten mellom medlemsland, basert på gjennomsnittet fra foregående år. Selv om denne metoden gir en overordnet vurdering av de samlede forbruksutgifter i hvert land, kan den innebære utfordringer for sammenligningens validitet, ettersom lokale svingninger i konsumgrupper utenfor sammenligningsgrunnlaget, som strøm og husleie, kan påvirke resultatene feilaktig (OECD, 2024).

Tabellene produsert fra den innhentede dokumentasjonen, samt figurer utviklet for grafisk å illustrere utviklingen ligger vedlagt oppgaven.

For den kritiske diskursanalysen er målet med dokumentbehandlingen å forenkle og fremheve relevant informasjon. Det finnes ingen fast oppskrift for analysen, og ulike verktøy og tilnærminger kan anvendes (Skrede, 2017, s. 46 - 47). Dokumentene gir innsikt i diskursene rundt budsjettforhandlingene for 2016 og 2023, og målet er å trekke ut essensen av disse faktorene i de forskjellige periodene, og orientere disse mot forskningsmodellen presentert tidligere. Dette setter høye krav til meg som forsker, siden personlige betraktninger kan påvirke dataanalysen. Dokumenter er skrevet i en gitt tid, men kan analyseres gjennom en annen teoretisk og tidsmessig linse, noe som kan påvirke studiens indre validitet.

3.1.3 Tolkning

Til sist er den behandlede dataen beskrevet og klar for å bli tolket. Gjennom den kritiske diskursanalysen tolkes den behandlede dokumentasjonen inn i figur 2 som ble beskrevet i teorikapittelet og testet mot forskningsmodellen. Tolkningen inn i modellen vil fungere som et illustrativt øyeblikksbilde av den dominerende diskursen når statsbudsjettet ble vedtatt. Deretter vil disse elementene analyseres mellom hverandre i den aktuelle diskursen, men også mellom de ulike tidsperiodene. Denne tolkningens troverdighet er avhengig av risikoen for feilkilder. I denne sammenheng må jeg som forsker være bevist på at det benyttes sekundærdata og tidvis annenhåndskilder, noe som gir en lengre avstand mellom meg og den opprinnelige kilden. Samt at mine personlige betraktninger i minst mulig grad ikke legger føringer for tolkningen eller relevansen til eventuelle sammenfallende enkeltfunn.

3.2 Forskningens kvalitet og etikk

Den samlede kvaliteten på et forskningsprosjekt bestemmes av hvordan leseren oppfatter innholdet og i hvilken grad de anser informasjonen som troverdig. Åpenhet er derfor et nøkkelbegrep for å oppnå dette. Ved å gi detaljerte beskrivelser av de metodiske valgene som er gjort og hvordan forskeren mener disse kan ha påvirket resultatene, gis leseren muligheten til å vurdere og kritisk analysere funnene. Dette kan bidra til at forskningsprosjektet engasjerer i en bredere diskurs som kan videreutvikles over tid. Jacobsen (2015, s. 246-247) peker også på viktigheten av dette.

Basert på en helhetlig vurdering av den anvendte forskningsmetoden, har denne oppgaven høy validitet og reliabilitet knyttet til studier av utviklingen og sammenligningen av ulike stønader. Imidlertid kan reliabiliteten være noe svekket for diskursanalysen, ettersom deler av analysen baserer seg på et variert og til tider begrenset dokumentasjonsgrunnlag hovedsakelig fra annen forskning og få debattinnlegg. Ved å være åpen om potensielle feilkilder og reflektere over mine egne betraktninger som forsker, antas det at kvaliteten på studien øker.

Forskningen styrkes av et klart beskrevet forskningsdesign og operasjonalisering, noe som gir gode muligheter for etterprøvbarehet. Dette understøttes ytterligere av den samlede oversikten over benyttede dokumenter som etablerer grunnlaget for empirien. Det anses som en svakhet at de data som er sammenliknet ikke alltid kunne hentes fra sammenliknbare datakilder.

De etiske aspektene ved denne oppgaven begrenser seg i stor grad til min integritet som forsker innenfor et felt jeg både har interesse for og arbeider med til daglig. Siden empirien

hovedsakelig er innhentet fra historiske dokumenter og annen forskning, reduseres de etiske dilemmaene som ofte møter forskning som involverer for eksempel intervjuer. Tilhengere av det positivistiske idealet har argumentert for at samfunnsvitenskapen bør være nøytral og verdifri. Likevel velger forskeren ofte selv problemstillinger basert på personlige verdier, noe som utfordrer nøytraliteten og setter større krav til åpenhet (Jacobsen, 2015, s. 55-56). Det bærende for å utarbeide en oppgave med ivaretagelse av etikk i denne sammenheng er derfor åpenhet rundt metode og tilstrebe størst mulig grad av nøytralitet, hvor all data presenteres likeverdig.

3.3 Casebeskrivelse

Som en avsluttende del av metodekapitlet beskrives bakgrunnen for stønader i norske asylmottak som et fundament til casene som undersøkes i den kritiske diskursanalysen videre i oppgaven.

UDI har ansvar for å legge til rette for ønsket og lovlig innvandring, samt å sikre at de som oppfyller kravene, får mulighet til å komme til Norge. For utlendinger som ankommer landet med ønske om beskyttelse, skal det tilbys innkvartering i tråd med "Instruks til UDI om innkvartering av asylsøkere", utstedt av Justis- og Beredskapsdepartementet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2023).

Instruksen beskriver videre at det skal tilbys behovsprøvde stønader under innkvarteringsperioden for å dekke grunnleggende behov som mat, klær, medisiner, transport, og mer. Slike ordninger styres av "forskrift om stønad til beboere i asylmottak", og størrelsen på de ulike stønadene justeres årlig i henhold til Stortingets budsjettbeslutninger. En viktig oppgave for UDI, som nevnt i mottaksinstruksens punkt 6.1, er å overvåke at ytelsesnivået til asylsøkere er slik at Norge ikke oppfattes som økonomisk attraktivt sammenlignet med relevante land, samtidig som ytelsene og innkvarteringsstilbudet samlet sett dekker beboernes grunnleggende behov (Justis- og beredskapsdepartementet, 2023, s.5).

Stønadene til beboere i asylmottak er faste beløp som varierer basert på innkvarteringstype, beboerens status i asylprosessen, alder, og familiens sammensetning. Asylsøkere må oppgi informasjon om eventuell formue eller inntekt, noe som kan føre til reduksjon i stønaden. Stønaden, som kun gis til de som bor i asylmottak, utbetales to ganger månedlig, enten til den enslige eller til en voksen i en større husholdning. Voksne barn over 18 år regnes som egen husholdning. Utbetalingene gjøres via enkle kortløsninger eller kontanter (Forskrift om stønad

til beboere i asylmottak, 2022, §6). Beboere med spesielle behov, som for eksempel medisinske utgifter, kan få hjelp fra asylmottaket til å søke UDI om ekstra støtte. Ved godkjenning blir disse midlene tildelt i tillegg til den grunnleggende stønaden og er øremerket det spesielle behovet. Ved ankomst til mottakssystemet mottar alle asylsøkere også naturalytelser som pakker med klær, kjøkkenutstyr, og sengetøy (Forskrift om stønad til beboere i asylmottak, 2022, §7).

4 Empiri og drøfting

I dette kapitlet vil jeg presentere, drøfte og analysere funnene i lys av det teoretiske rammeverket presentert i kapittel tre. Dataene som danner grunnlaget for analysen, er innhentet i samsvar med den metodiske fremgangsmåten beskrevet i kapittel tre. Alt empirisk materiale som er samlet inn eller utviklet, og som deretter er integrert i analysen, er vedlagt oppgaven som vedlegg.

Kapitlet innledes med en gjennomgang av de ulike underproblemstillingene, som tilbyr innsikt i de forskjellige konsekvensene av endringer i stønadsnivået for beboere i asylmottak. Deretter rettes fokuset spesifikt mot diskursene i budsjettprosessene for årene 2016 og 2023.

4.1 Utvikling av stønadsmottakere og -nivå i asylmottak

Gjennom den undersøkte tidsperioden observeres det en betydelig variasjon i antall beboere i asylmottak, noe som påvirker hvor mange som potensielt har rett til stønad. I april 2015 var det registrert 13.056 beboere, mens antallet økte markant til 31.943 i toppmåneden november 2015. Etter denne perioden med høye ankomster begynte antallet beboere i asylmottak å avta måned for måned, frem til det nådde et historisk lavpunkt på kun 1.596 asylsøkere i juni 2021 (UDI nr. 1-8, 2024). Nedgangen gjennom 2020 og begynnelsen av 2021 kan muligens forklares med reiserestriksjoner knyttet til koronaepidemien. Imidlertid medførte utbruddet av krigen i Ukraina en ny økning i antallet beboere i norske asylmottak, med et nytt toppunkt på 15.881 i oktober 2023.

Det er viktig å påpeke at antallet beboere ikke nødvendigvis reflekterer antallet personer som søker asyl eller har en asylsøknad under behandling. Selv om det i 2022 og 2023 årlig ankom over 40.000 asylsøkere, var det i gjennomsnitt kun mellom 7.800 og 12.000 beboere i asylmottak. Til sammenligning ankom det 3.460 asylsøkere i 2016, mens det i gjennomsnitt var 21.700 beboere i asylmottak (UDI nr.10-18, 2024). Disse tallene illustrerer tydelig hvordan omløpshastigheten i asylmottakene har økt betydelig fra 2015 til 2023. Som et

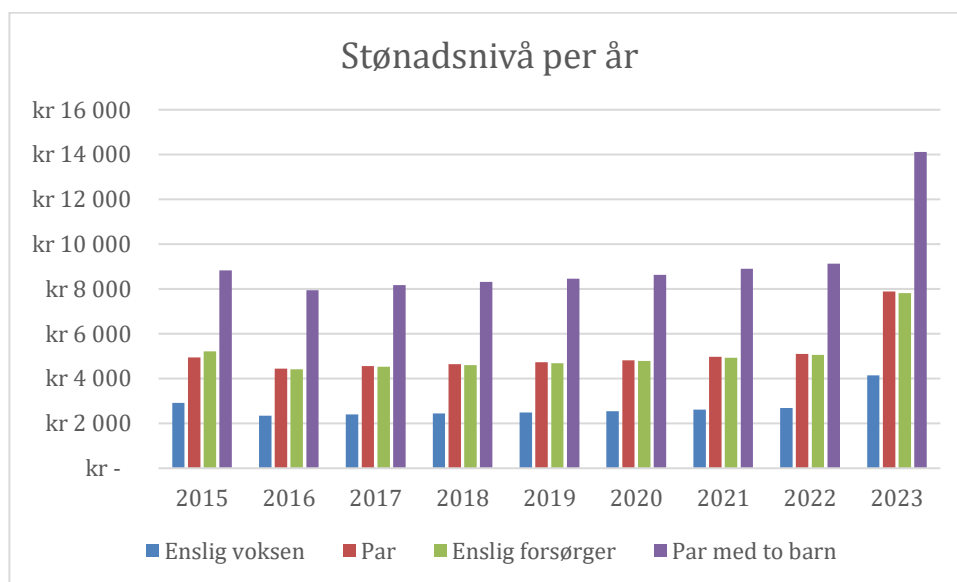

resultat har flertallet av asylsøkere i de senere årene hatt en betydelig kortere botid og periode der de er avhengige av stønadsordningen for å finansiere livsoppholdet.

4.1.1 Beskrivelse av utviklingen i stønadsnivået

For å kartlegge utviklingen i stønadsnivåene har jeg anvendt dokumentet «UDI 2008-035V1 Satser for økonomiske ytelser til beboere i mottak», heretter referert til som satsvedlegget (UDI nr. 19, 2024). Dette dokumentet oppdateres kun ved endringer i stønadsnivåene, og kun den nyeste versjonen er tilgjengelig på UDIs nettsider. Etter forespørsel mottok jeg alle historiske versjoner av satsvedlegget fra UDI, tilbake til starten av 2015.

Satsvedlegget viser at stønadsnivåene vanligvis justeres ved begynnelsen av hvert år. Imidlertid ble det i 2017 og 2023 foretatt to justeringer: én ved årsskiftet og én i løpet av høsten. Det ble ikke foretatt noen endringer det følgende året dersom det hadde vært to justeringer det foregående året. For å sikre et konsistent sammenligningsgrunnlag over tid, er stønadsnivåene ved inngangen av de respektive årene derfor systematisk benyttet. For å kalkulere det samlede stønadsnivået for forskjellige husholdningstyper, er de individuelle stønadene multiplisert. For eksempel er den totale stønaden for 2023 for et «Par med to barn» beregnet ved å summere stønadene for «Barn 0-5 år», «Barn 11-17 år» og «Ektepar/samboere», som utgjør KR. 2.308 + KR. 3.918 + KR. 7.884 = KR. 14.110.

Figur 4, Utvikling av stønadsnivået 2015-2023

Som vist i figuren, opplevde alle husholdningstyper en nedgang i stønadsnivået fra 2015 til 2016, med «Enslige voksne» som så den største reduksjonen på 20 prosent, fra KR. 2.920 til

KR. 2.340 per måned. I denne perioden opplevde «Par» en nedgang på 10 prosent fra KR. 4.940 til KR. 4.440, en reduksjon som også gjaldt for «Par med to barn», som gikk fra KR. 8.830 til KR. 7.950. «Enslige forsørgere» så et fall på nesten 16 prosent, fra KR. 5.220 til KR. 4.410.

Fra 2016 til 2022 ble det registrert en årlig økning i stønadsnivået på mellom 1,8 og 2,6 prosent, noe som resulterte i at «Enslige voksne» i 2022 hadde en økning på 15 prosent fra 2016, fra KR. 2.340 til KR. 2.688, men fortsatt under stønadsnivået fra 2015. De andre husholdningstypene opplevde tilsvarende prosentvise økninger, noe som førte til at «Enslige forsørgere», på samme måte som «Enslige voksne», hadde en lavere stønad i 2022 sammenlignet med 2015, med et fall fra KR. 5.220 til KR. 5.063. På den andre siden så både «Par» og «Par med to barn» en økning i stønaden målt i kroner fra 2015 til 2022, med «Par» som gikk fra KR. 4.940 til KR. 5.103 og «Par med to barn» fra KR. 8.830 til KR. 9.133.

Ved utgangen av 2023 var stønadsnivået for «Enslige voksne» KR. 4.152, mens «Par» mottok KR. 7.884, «Enslige forsørgere» fikk KR. 7.821, og «Par med to barn» hadde krav på KR. 14.110. Grafen viser altså en markant økning på 54,5 prosent fra 2022 til 2023 for alle stønadsnivåer, noe som medførte at alle husholdningstyper oversteg stønadsnivået før nedgangen tilbake i 2015.

4.1.2 Utvikling av kjøpekraft for stønadsmottakere i asylmottak

For å analysere effekten av reguleringen i stønadsnivåene og beboernes kjøpekraft har jeg brukt Statistisk sentralbyrås (SSB) konsumprisindeks (KPI), spesifikt tabell 03014 (SSB nr. 1, 2024). Konsumprisindeksen reflekterer prisutviklingen på varer og tjenester etterspurt av private husholdninger bosatt i Norge. Denne indeksen er nyttig for å forstå hvordan generelle prisendringer påvirker kjøpekraften til individene i samfunnet.

Tabell 03014, som også danner utgangspunktet for min analyse, starter i 2015 og inkluderer detaljert informasjon om ulike konsumgrupper på gruppenivå. Denne tilnærmingen gir en omfattende oversikt over total prisutvikling for alle konsumgrupper, hvor enkelte grupper, slik som strømpriser og matvarepriser, kan ha forskjellige utviklingstrekk (SSB nr.2, 2024). Stønadsnivåene i asylmottak er ment å dekke et begrenset utvalg av disse konsumgruppene, med en antatt høy andel av utgiftene rettet mot matvarer, siden mange beboere forvalter sitt daglige liv gjennom selvhushold. Derfor er undergruppen «01.1 Matvarer» inkludert i denne

analysen for å gi et mer presist bilde av kjøpekraftsutviklingen for mottakernes samlede stønad.

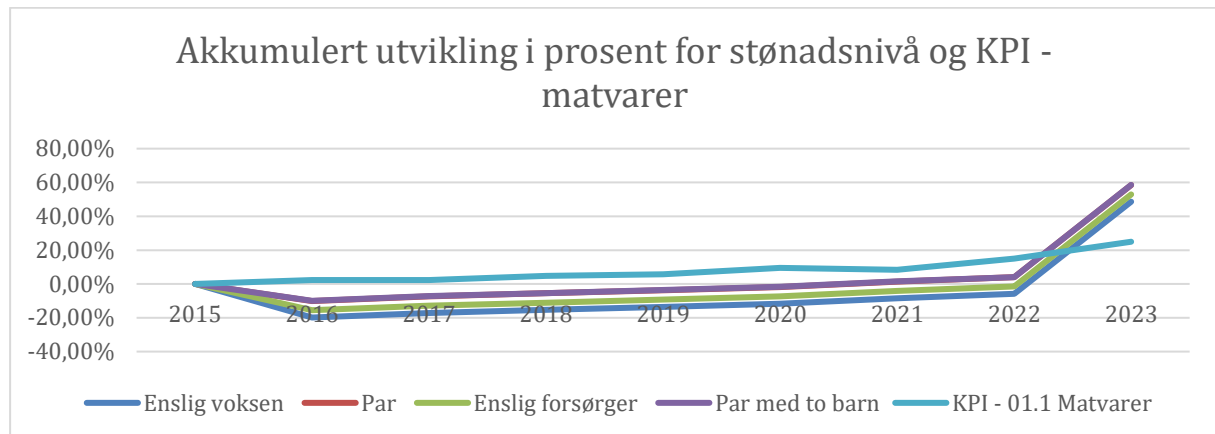
Andelen av stønaden som brukes på matvarer forventes å variere blant beboerne i asylmottak, påvirket av lokale forhold som tilgangen til prisgunstige matvarer og individuelle behov som transport eller medisinske utgifter. Asylmottak nærmere sentrum kan ha bedre tilgang til et bredere utvalg av dagligvarebutikker og lavere transportkostnader sammenlignet med mottak i mer avsidesliggende områder. Imidlertid antas det at undergruppen «01.1 Matvarer» gir det mest nøyaktige estimatet av utviklingen i kjøpekraft for de som mottar stønad i asylmottak.

Tabell 1, Utvikling i prosent for stønadsnivå og konsumprisindeks for matvarer

Årlig utvikling i prosent for stønadsnivå og KPI - matvarer									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	0 %	-19,86 %	2,74 %	1,79 %	1,80 %	1,89 %	3,23 %	2,60 %	54,46 %
Par	0 %	-10,12 %	2,79 %	1,80 %	1,81 %	1,90 %	3,20 %	2,59 %	54,50 %
Enslig forsørger	0 %	-15,52 %	2,68 %	1,79 %	1,78 %	1,92 %	3,22 %	2,59 %	54,47 %
Par med to barn	0 %	-9,97 %	2,74 %	1,80 %	1,80 %	1,90 %	3,20 %	2,59 %	54,49 %
KPI total	0 %	3,60 %	1,83 %	2,75 %	2,21 %	1,26 %	3,48 %	5,77 %	5,54 %
KPI Matvarer	0 %	2,40 %	-0,10 %	2,44 %	1,05 %	3,68 %	-1,18 %	6,64 %	10,03 %

Tabellen ovenfor illustrerer årlig prosentvis utvikling for de ulike valgte husholdningstypene i mottaket sammen med den totale konsumprisindeksen (KPI) og spesifikt undergruppen for «01.1 Matvarer». Gjennomgangen viser at det ikke er en sterk korrelasjon mellom endringene i stønadsnivåene og utviklingen i verken den totale KPI eller undergruppen for «01.1 Matvarer». Disse faktorene utvikler seg ulikt fra år til år, noe som fører til at kjøpekraften for den enkelte beboer varierer tilsvarende. I 2016, når stønadsnivået for «Enslige voksne» ble redusert med 20 prosent, økte matvareindeksen med 2,4 prosent. Siden matvarer regnes som hovedutgiften for beboere i asylmottak uten kantine, vil deres kjøpekraft dermed ha blitt redusert mer enn selve reduksjonen i stønadsnivået. Slike endringer i kjøpekraft, enten økninger eller reduksjoner, oppstår for alle kategorier gjennom hele perioden, med de mest markante forskjellene i 2016 og 2023. I 2023, da stønadsnivået økte med 54,5 prosent, steg også «01.1 Matvarer»-indeksen med 10 prosent. Følgelig øker ikke kjøpekraften i prosent så mye som økningen i stønadsnivået for det året.

For en dypere forståelse av utviklingen over tid, kombineres tabellen ovenfor med en akkumulert framstilling i figuren nedenfor. Denne figuren benytter undergruppen KPI for «01.1 Matvarer» som basis for sammenligningen.

Figur 5, Akkumulert utvikling av stønadsnivå og konsumprisindeks for matvarer 01.1

Figuren bekrefter, slik som tabellen, at kjøpekraften for alle de utvalgte husholdningstypene i mottaket ble redusert i 2016. Videre indikerer figuren at denne nedgangen i kjøpekraft vedvarte som en negativ trend helt til 2023, sammenlignet mot nivået i 2015. I 2023 erfarte imidlertid alle stønadsmottakere i asylmottak en økning i kjøpekraften for det aktuelle året. Kategorien «Par» er ikke vist i figuren ettersom dens trend er nesten identisk med «Par med to barn» gjennom alle årene.

«01.1 Matvarer» viste en akkumulert prisøkning fra 2015 til 2023 på 25 prosent, mens stønadsnivået utviklet seg som følger:

- «Enslige voksne» så en økning på 49 prosent.
- «Enslig forsørger» økte med 53 prosent.
- Både «Par» og «Par med to barn» opplevde en økning på 59 prosent.

Gitt at den akkumulerte økningen i stønadsnivået var betydelig høyere enn for KPI-undergruppen «01.1 Matvarer», kan det logisk antas at kjøpekraften for stønadsmottakere i asylmottak har økt i perioden fra 2015 til 2023.

4.2 Grunnleggende behov

Å fastsette stønadsstørrelser som skal finansiere disse grunnleggende behovene er en utfordring, særlig på grunn av de store individuelle forskjellene i ernæringsbehov som kan forekomme mellom individer. Geografiske forskjeller påvirker også tilgjengeligheten og

prisene på produkter. Asylmottak i bynære områder vil ofte ha bedre tilgang på lavprisvarer sammenlignet med mottak i mer avsidesliggende områder. Slike forskjeller og utfordringer er typiske for generaliserte budsjetter i Norge. Likevel er Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) referansebudsjett ofte brukt som standard for å budsjettere en ordinær levestandard for personer med arbeidsinntekt. Referansebudsjettet angir kostnadene ved å opprettholde et akseptabelt forbruksnivå, definert som et nivå som det brede lag av befolkningen – uavhengig av egen inntekt – finner akseptabelt og som gjør at man ikke skiller seg nevneverdig ut (SIFO, 2024).

Den store majoriteten av beboere i asylmottak har imidlertid ikke inntektsgivende arbeid eller egen formue, noe som gjør at SIFOs standard referansebudsjett ikke fullt ut treffer behovene i vår analyse. I 2016, på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet og ved Elling Borgeraas' hånd, ble det utviklet en oppdragsrapport med målet om å etablere et minimumsbudsjett for forbruksutgifter. Borgeraas påpeker i innledningen til rapporten at den kan brukes til å vurdere rimeligheten av de offentlige økonomiske stønadene, som satsene for livsopphold (Borgeraas, 2016).

4.2.1 Minimumsbudsjettets innhold og oppbygging

Minimumsbudsjettet bygger på SIFOs ordinære referansebudsjett og følger den samme strukturen for forbruksområder. Referansebudsjettet er utarbeidet gjennom en ren eksperttilnærming, der ekspertene har sammensatt en «varekurv» for hvert forbruksområde. For å forsterke den eksterne valideringen, har man i videreutviklingen av referansebudsjettet benyttet fokusgrupper. I utformingen av minimumsbudsjettet anvendes samme metode, men her tar ekspertene aktivt hensyn til tilbakemeldingene fra fokusgruppene (Borgeraas, 2016).

Minimumsbudsjettet differensierer mellom seks forbruksområder spesifikke for enkeltpersoner og syv forbruksområder spesifikke for husholdninger.

Tabell 2, Forbruksområder i minimumsbudsjettet

Individspesifikke forbruksområder	Husholdningsspesifikke forbruksområder
Mat og drikke	Andre dagligvarer
Klær og sko	Husholdningsartikler
Personlig pleie	Møbler

Lek og fritid	Telefon og mediebruk
Reiser kollektivtransport	Bilkostnader
Spedbarnsutstyr	Barnehage
	Aktivitetsskole

For å tilpasse minimumsbudsjettet til de forbruksområdene som stønaden i asylmottak skal dekke, er noen forbruksområder ekskludert i den videre analysen.

Lek og fritid er utelatt fordi asylmottakene har en kontraktmessig forpliktelse til å arrangere ulike aktiviteter rettet mot beboerne. Videre administrerer UDI en tilskuddsordning for aktivitetstilbud for barn i asylmottak, som er spesifikt finansiert over statsbudsjettet (UDI nr. 20, 2023).

Spedbarnsutstyr er ikke inkludert i beregningene siden ingen av de utvalgte husholdningstypene i denne analysen har spedbarn.

Husholdningsutstyr er også ekskludert fordi hovedinnholdet i dette forbruksområdet tilbys beboere i asylmottak ved ankomst gjennom kjøkken- og sengetøypakker, som forventes å dekke behovet gjennom hele oppholdet i mottaket.

Telefon- og mediebruk er utelatt ettersom asylmottakene er forpliktet til å tilby trådløst internett i alle beboerrom og fellesområder, samt tilgang til PC og TV.

Barnehage og aktivitetsskole er utgifter som dekkes av UDI gjennom andre ordninger og faller utenfor stønadens dekningsområde.

Møbler og bilkostnader, som er utgifter utenfor stønadens dekningsområde er også utelatt fra budsjettet.

Gjennom denne seleksjonen forblir de forbruksområdene som primært skal dekkes av stønaden tildelt beboere i asylmottak. En begrensning er at utgifter til personlig mobilabonnement ikke er inkludert i analysen, selv om dette er en utgift de fleste beboere i asylmottak har fra relativt ung alder. Utgifter til mobilabonnement har variert i kostnad, hvor det i senere år har blitt rimeligere hvis abonnenten kan benytte gratis trådløst internett som er tilgjengelig for beboere i asylmottak. Videre inntreffer stordriftsfordeler i budsjettet først ved

den tredje personen, noe som innebærer at «Enslige forsørgere» og «Par» ikke forventes å oppnå stordriftsfordeler. For «Par» fremheves følgende: (Borgeraas, 2016, s. 35)

«Merkostnadene i forhold til parfamilier skyldes primært mangel på arbeidsdeling, både når det gjelder innkjøp, kompetanse og emosjonelt «arbeid»».

Relevansen av dette for par og samboere i asylmottak er diskutabel. Stønadene utbetales samlet til én person i husholdningen, og om begge parter deler på handlingene kan være kulturelt betinget. Beboere i asylmottak kan dermed oftere oppleve at kun én i paret utfører innkjøpene. På den annen side står beboere i asylmottak overfor lavere matsikkerhet og kunnskap om innkjøp (Mauno, 2018). Til slutt er det et viktig aspekt at en forsvarlig levestandard kan påvirkes av standardens varighet. Minimumsbudsjettet er ikke begrenset til en midlertidig periode, men bør kunne opprettholdes over tid. Borgeraas uttaler i sammenligning med økonomisk sosialhjelp (Borgeraas, 2016, s. 46)

«En utfordring med å sammenlikne minimumsbudsjettet med nivåer på økonomisk sosialhjelp er at økonomisk sosialhjelp per definisjon er en korttidsytelse. Minimumsstandarder er ikke det, selv om dem som lever på dette nivået over tid balanserer på en knivsegg. Det er derfor vanskelig å se at det er forsvarlig å tvinge personer og hushold til å leve under det foreslåtte minimumsnivået.»

Denne utfordringen deles av stønader til beboere i asylmottak, som også regnes som en korttidsytelse mens søkeren bor i mottaket.

4.2.2 Minimumsbudsjettet i kroner

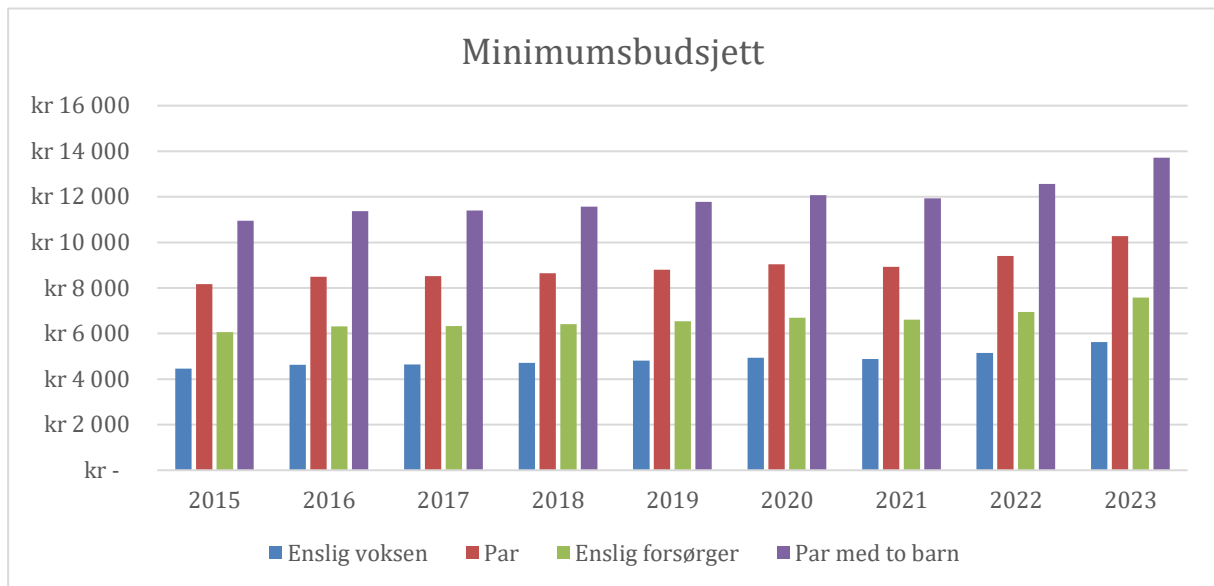
Oppdragsrapporten presenterer minimumsbudsjettet uttrykt i kroner fra 2016. For å sammenligne budsjettet gjennom hele perioden fra 2015 til 2023, er de ulike forbruksgruppene justert i henhold til konsumprisindeksen og dens undergrupper, som vist i tabellen nedenfor (SSB nr.1, 2024).

Tabell 3, Prisregulering innenfor utvalgte forbruksområder

Minimumsbudsjettets forbruksområder	KPI eller undergruppe
Mat og drikke	01.1 Matvarer
Klær og sko	03.1 Klær

Personlig pleie	12.1 Personlig pleie
Reiser kollektivtransport	07.3 Transporttjenester
Andre dagligvarer	Hovedindeksen - KPI

Ved å multiplisere de ulike forbruksområdene for de forskjellige husholdningstypene og deretter justere dem med indeks, kan minimumsbudsjettet for stønadsmottakere i asylmottak presenteres i figuren nedenfor.

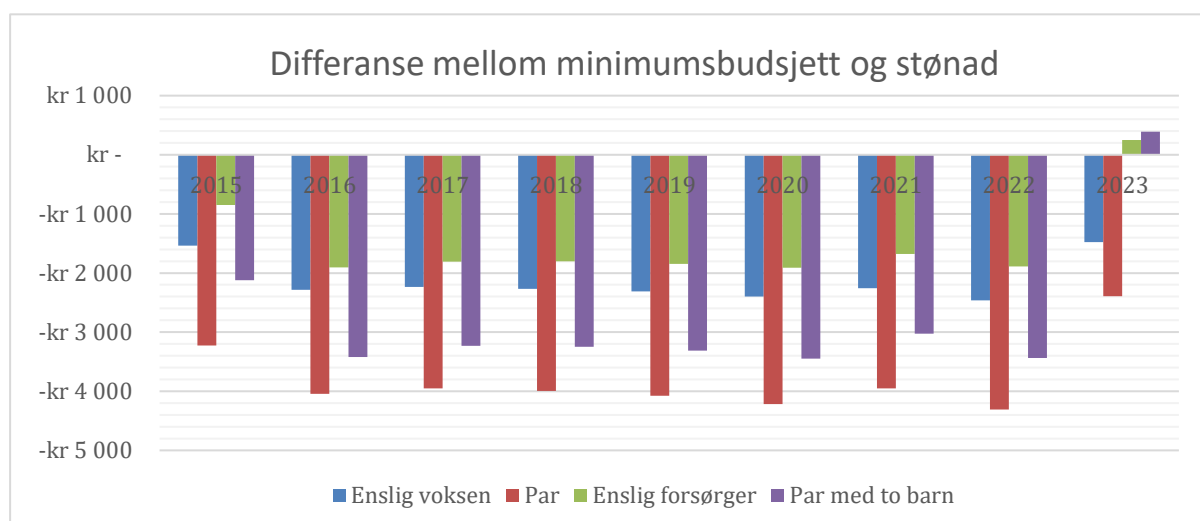

Figur 6, Minimumsbudsjett

Figuren viser den årlige utviklingen i budsjettet fra 2015 til 2023 for de fire forskjellige husholdningssammensetningene som er benyttet i denne analysen. For alle kategorier er det registrert en årlig økning i budsjettet for alle år, bortsett fra 2021. Dette resultatet skyldes en negativ prisutvikling i 2021 innenfor undergruppene 01.1 Matvarer, 03.1 Klær og 07.3 Transporttjenester. Deretter fulgte en markant vekst, spesielt innen 01.1 Matvarer og 07.3 Transporttjenester, i 2022 og 2023. I 2022 hadde alle kategoriene overgått nivået fra 2020, før nedgangen i 2021.

Neste figur viser differansen mellom det videreutviklede minimumsbudsjettet og stønadsnivået for beboere i asylmottak.

Figur 7, Differanse mellom minimumsbudsjett og stønadsnivå i asylmottak

Figuren illustrerer om beboerne står overfor et budsjettmessig over- eller underskudd hvis stønaden skal dekke minimumsbudsjettet for den aktuelle måneden alene. I 2015 viste resultatene et negativt utfall for alle kategorier, der «Par» opplevde det største underskuddet, på over KR. 3.200 per måned. Underskuddet ble ytterligere forverret for alle kategorier i 2016, på grunn av en nedgang i stønadsnivået kombinert med en generell prisøkning i samme periode. Fra 2017 til 2020 økte underskuddet videre for alle, ettersom prisveksten hvert år var større enn økningene i stønadsnivået. I 2021 ble underskuddet redusert for alle kategorier, da stønadene økte mens flere forbruksområder opplevde et prisfall. I 2022 økte underskuddet igjen ettersom prisveksten overgikk stønadsøkningene. Dette året var det største avviket mellom minimumsbudsjettet og stønadsnivået i sammenligningsperioden. Både «Enslige voksne» og «Par» mottok en stønad som utgjorde rundt 55 prosent av budsjettbehovet, mens «Enslige forsørgere» og «Par med to barn» mottok 75 prosent av det nødvendige budsjettet i stønad.

I 2023, da stønadsnivået som kjent økte betydelig, påvirket dette det budsjettmessige over- eller underskuddet tilsvarende. «Enslige voksne» sitt underskudd ble redusert til omtrent KR. 1.500 per måned, mens «Par» sitt oppdaterte underskudd nærmet seg KR. 2.400. På den annen side oppnådde husholdninger med barn et budsjettmessig overskudd for første gang. «Enslige forsørgere» hadde et overskudd på nesten KR. 250, mens «Par med to barn» hadde et overskudd på nesten KR. 400 per måned. Således kan en argumentere for at stønaden i 2023 ikke var tilstrekkelig for å dekke de grunnleggende behovene for «Enslig voksne» og «Par», mens «Enslige forsørgere» og «Par med to barn» har et budsjettoverskudd og dermed

tilstrekkelig for å dekke de grunnleggende behovene. Alle periodene før økningen i stønaden hadde derimot alle husholdningstypene i undersøkelsen for lave stønader til å dekke de grunnleggende behovene ut fra minimumsbudsjettets oppbygging og innhold.

4.3 Andre norske sammenlignbare stønader

I Norge finnes det mange stønadsordninger for innbyggere som ikke har tilstrekkelig inntekt. I motsetning til stønadene i asylmottak, som ofte har et kortsiktig perspektiv, er hoveddelen av disse ordningene designet for langvarig støtte, slik som arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd. Økonomisk sosialhjelp skiller seg ut ved at den er tenkt som en midlertidig inntektssikring og er derfor den stønaden som ligner mest på stønaden som gis til beboere i asylmottak.

4.3.1 Økonomisk sosialhjelps innhold og oppbygging

Veiledende stønader til økonomisk sosialhjelp er delvis basert på SIFOs referansebudsjett, men er justert ned siden referansebudsjettet tar utgangspunkt i et langsiktig perspektiv og bygger på en forbruksstandard for personer med inntekt fra arbeid. Dette ble klargjort av Arbeids- og inkluderingsdepartementet i en redegjørelse til Sivilombudet i 2007, etter en forespørsel fra foreningen FattigNorge (Sivilombudet, 2008).

Hva økonomisk sosialhjelp skal dekke, er spesifisert i de «statlige veiledende retningslinjene for økonomisk stønad» (Sosial- og helsedepartementet, 2023):

«De veiledende retningslinjene omfatter utgifter til helt grunnleggende behov, som mat, klær, kommunikasjon, husholdningsartikler og hygiene med mer, og tar videre hensyn til andre sider av dagliglivet, som fritid og sosiale behov. Utgifter til andre nødvendige ting, som bolig, strøm og oppvarming, bolig- og innboforsikring og innbo og utstyr inngår i livsoppholdet, men er ikke inkludert ved fastsettelse av de veiledende retningslinjene, da dette er utgifter som varierer mye.»

Økonomisk sosialhjelp er en skjønsmessig stønad forvaltet av den enkelte kommune gjennom NAV-kontor, som har plikt etter rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV (2012, §4.18.1.3) å gjøre en konkret og individuell vurdering for å sikre søkeren et forsvarlig livsopphold. Dette betyr at de «statlige veiledende retningslinjene for økonomisk stønad» fungerer som retningsgivende for kommunen, med det individuelle behovet som det dominerende kriteriet. I motsetning er stønadene i asylmottak standardiserte uten individuell tilpasning, men beboere med spesielle behov kan søke om tilleggsytelser etter §8 i forskrift

om stønad til beboere i asylmottak, for eksempel for kostnader til spesialdietter (Forskrift om stønad til beboere i asylmottak, 2022, §8).

Rundskrivet til lov om sosiale tjenester i NAV detaljerer hvilke forbruksområder som er inkludert i økonomisk sosialhjelp. Her fremkommer det at satsene for økonomisk sosialhjelp dekker et bredere spekter av forbruksområder for husholdningen enn stønaden til beboere i asylmottak. Forskjellene er som følger:

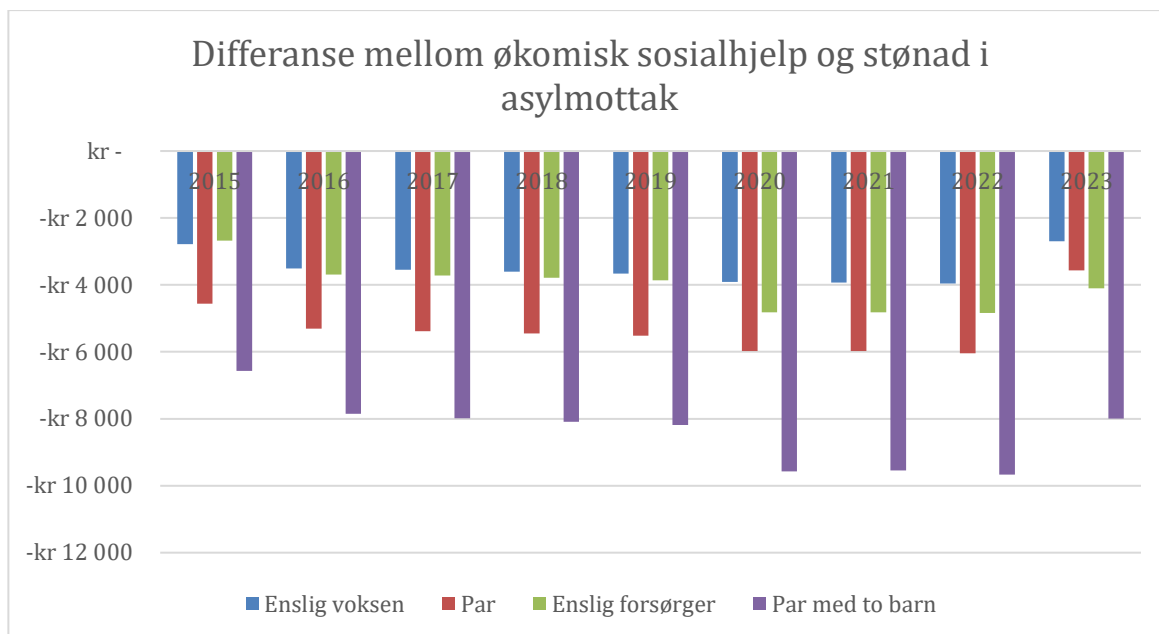
- Husholdningsartikler omfatter blant annet mindre utgifter til kjøkkenutstyr, som gis til beboere i asylmottak gjennom en kjøkkenpakke (Rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV, 2012, §4.18.2.37).
- Kommunikasjon inkluderer et nøkternt abonnement på TV og internettforbindelse, noe som tilbys som en del av mottakstjenestene for beboere i asylmottak (Rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV, 2012, §4.18.2.38).

Selv om det er forskjeller i hva stønadene dekker, reduserer ikke disse forskjellene muligheten for en direkte sammenligning nevneverdig, og sammenligningen kan derfor gi indikasjoner på eventuelle ulikheter. Et vesentlig skillepunkt er håndteringen av barnetrygden, som fra september 2022 ble ekskludert fra beregningen av økonomisk sosialhjelp (Sosialtjenesteloven, 2010, § 18). Dette står i kontrast til stønader i asylmottak, som reduserer stønaden krone for krone med all inntekt eller formue (Forskrift om stønad til beboere i asylmottak, 2022, §4).

Sammenlignet er den gjennomsnittlige varigheten av økonomisk sosialhjelp for alle typer husholdninger mellom 5,1 til 5,5 måneder gjennom perioden 2015 til 2023 (SSB nr. 3, 2024). Som tidligere beskrevet står dette i motsetning til oppholdstiden i asylmottak som har variert betydelig i løpet av samme periode.

4.3.2 Differanse mellom økonomisk sosialhjelp og stønad i mottak

I presentasjonen av forskjellen mellom stønadene vises en figur som illustrerer hvor mye høyere eller lavere stønadene for beboere i asylmottak er sammenlignet med mottakere av økonomisk sosialhjelp, som mottar stønad i henhold til statlige veiledende nivåer.

Figur 8. Differanse mellom økonomisk sosialhjelp og stønad i asylmottak

Som figuren viser, har den økonomiske sosialhjelpen gjennom perioden vært høyere enn stønaden til beboere i mottak. For kategoriene «Enslig voksen» og «Par» var den økonomiske sosialhjelpen i 2015 tilnærmet dobbelt så høy som stønaden til beboere i mottak. Differansen mellom disse økte videre frem til og med 2022, delvis på grunn av reduksjonen i stønaden til mottaket i 2016 og en noe større økning på rundt 5 prosentpoeng i den økonomiske sosialhjelpen i 2020.

For «Enslig forsørger» og «Par med to barn» har trenden i utviklingen vært lik for perioden 2015-2022. For «Par med to barn» var differansen i kroner betydelig, med KR. -9.667 i 2022. Fordi beløpene i figuren er basert på tall ved inngangen av året, er ikke endringen i barnetrygden for 2022 inkludert. Den reelle differansen for «Par med to barn» i siste kvartal av 2022 er derfor KR. -12.397, noe som tilsvarer en differanse på 136 prosent.

I 2023 ble differansen mellom stønadene redusert for alle kategorier, selv med inkludering av barnetrygden for barnefamilier i sammenligningen. Årsaken er økningen i stønaden til mottaket på over 50 prosentpoeng. Alle kategoriene for beboere i asylmottak ligger nå 30 til 40 prosent lavere sammenlignet med økonomisk sosialhjelp, der husholdninger med barn har de største beløpsmessige differansene; KR. -4.102 for «Enslig forsørger» og KR. -7.996 for «Par med to barn».

Etter inngangen i 2023 har begge stønadsordningene blitt justert gjennom året. Stønaden i mottaket økte ytterligere med rundt 2 prosent, mens økonomisk sosialhjelp økte med 10

prosent. Dette innebærer at differansene som illustreres ovenfor også har økt gjennom 2023, siden den økonomiske sosialhjelpen har økt mer enn stønaden i mottaket.

Arbeids- og inkluderingsminister Marte Mjøs Persen forklarer bakgrunnen for økningen av økonomisk sosialhjelp som følgende (Persen, 2023):

«En prisjustering av disse satsene blir vanligvis bare gjennomført ved årsskiftet, men for å sikre at stønadene holder tritt med prisstigningen, foreslår regjeringen ei ekstraordinær prisjustering nå. Det betyr at nivåene på satsene vil øke»

Selv om begge stønadene har et midlertidig perspektiv og et lignende formål, dekker økonomisk sosialhjelp noe mer av de felles husholdningsutgiftene enn stønaden i asylmottak. Det er likevel utfordrende å argumentere for at de beløpsmessige differansene kan rettferdiggjøre de begrensede områdene økonomisk sosialhjelp dekker utover stønader i asylmottak.

4.4 Naturlig sammenlignbare nordiske land

I denne delen av oppgaven sammenlignes stønadsnivået med tilsvarende stønader i Sverige, Finland og Danmark. Flere forskere har historisk sett sammenlignet disse stønadene, men det har ikke blitt identifisert en studie som viser utviklingen over tid justert for valutaforskjeller og kjøpekraftsparitet.

Migrationsverket i Sverige, Maahanmuuttovirasto/Migrationsverket i Finland og Udlændingestyrelsen i Danmark oppga på forespørsel stønadsnivåene for perioden 2015 til 2023. Disse dataene ble deretter gjennomgått for endringer i nivåer og innhold. Alle de nevnte landene, inkludert Norge, har likt formål med og omfang av hva stønadene skal dekke gjennom hele perioden. Dette bekreftes også i en rapport utarbeidet av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) i 2023, som konkluderer med det samme (Hernes, 2023). Danmark, likt med Norge, tilbyr forskjellige stønader til beboere basert på om de deltar i pålagte aktiviteter, som for eksempel et informasjonsprogram. Det legges til grunn at beboerne mottar full ordinær stønad og deltar i eventuelle aktiviteter som kan påvirke stønadsnivået. Endringene består derfor kun av årlige reguleringer av stønadsnivået, bortsett fra i Sverige, hvor nivået har vært uendret siden 1994. Selv om formålet med stønadene er likt, varierer praksisen for justering av nivåene mellom landene. I Finland er eksempelvis stønadsnivået automatisk indeksregulert, mens det i Sverige og Norge justeres etter aktive beslutninger (Hernes, 2023, s. 126).

I tråd med metodekapitlet er stønadsnivåene fra de forskjellige landene sammenstilt i tabellform hvor stønadsnivået er kategorisert inn i like husholdningstyper og innkvarteringsløsning. Videre er de ulike lands stønader justert for gjennomsnittlig valuta for det aktuelle året. DNB (2024). Deretter er de samme lands kjøpekraftsparitet målt mot snittet i Europa, SSB nr.4 (2024), og beregnet om der det norske nivået er referanseverdien på 100. Avslutningsvis benyttes denne faktoren til å sammenligne hva det enkelte landet vil ha i lokal kjøpekraft ved deres stønadsnivå målt i norske kroner. Et beløp over det norske nivå vil med denne metoden representere en økt kjøpekraft, mens et lavere beløp indikerer en lavere kjøpekraft.

Nedenfor vises et relevant utdrag, men den fullstendige tabellariske oversikten og sammenligningen for hvert år finnes i vedlegg 5.1-5.4. En svakhet er identifisert gjennom at hverken SSB eller Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) som danner grunnlaget for SSB sine beregninger ikke oppdaterer foregående år før juni måned påfølgende år. Dette medfører at kjøpekraften for 2023 ikke er publisert, noe som vanskeliggjør beskrivelsen av effekten av økningen i stønadens størrelse mot sammenlignbare land dette året. I et forsøk på å vise tendenser av effekten av økningen er kjøpekraften for 2022 videreført uten endringer til 2023. Derimot er det kjent kunnskap at den norske kronkursen har falt langt mer enn våre sammenlignbare land i 2023 og prisnivået derfor har økt mer på spesielt importvarer. Bevisst denne feilkilden beskrives likevel utviklingen, selv om det kan redusere oppgavens reliabilitet ved et for sterkt fokus på kjøpekraften i 2023.

Tabell 4, Utdrag av utvikling i kjøpekraft

Sats		2015	2016	2022	2023	Endring fra 2015-2023
Norge (NOK)	Enslig voksen	kr 2 920	kr 2 340	kr 2 688	kr 4 152	kr 1 232
	Par	kr 4 940	kr 4 440	kr 5 103	kr 7 884	kr 2 944
	Enslig forsørger	kr 5 220	kr 4 410	kr 5 063	kr 7 821	kr 2 601
	Par med to barn	kr 8 830	kr 7 950	kr 9 133	kr 14 110	kr 5 280
Finland (NOK)	Enslig voksen	kr 3 457	kr 3 597	kr 3 531	kr 4 305	kr 847
	Par	kr 5 842	kr 6 078	kr 5 967	kr 7 274	kr 1 432
	Enslig forsørger	kr 5 663	kr 5 892	kr 5 784	kr 7 051	kr 1 388
	Par med to barn	kr 10 253	kr 10 668	kr 10 472	kr 12 766	kr 2 513
Danmark (NOK)	Enslig voksen	kr 3 546	kr 3 764	kr 3 645	kr 4 223	kr 677
	Par	kr 6 160	kr 6 538	kr 6 331	kr 7 336	kr 1 177
	Enslig forsørger	kr 7 466	kr 7 924	kr 8 632	kr 10 003	kr 2 537
	Par med to barn	kr 13 999	kr 14 858	kr 16 305	kr 18 895	kr 4 896
Sverige (NOK)	Enslig voksen	kr 2 416	kr 2 478	kr 2 174	kr 2 277	-kr 139
	Par	kr 4 151	kr 4 258	kr 3 735	kr 3 912	-kr 239
	Enslig forsørger	kr 3 675	kr 3 770	kr 3 307	kr 3 463	-kr 211
	Par med to barn	kr 7 111	kr 7 295	kr 6 399	kr 6 702	-kr 409

Som tabellen viser, har alle sammenligningslandene, unntatt Sverige, økt kjøpekraften i perioden. Norge er landet med den største økningen for alle husholdningstyper i undersøkelsen, til tross for reduksjonen i stønadens størrelser i 2016. Danmark reduserte også sine stønader med nær 8 prosent fra 2016 til 2017, men har totalt sett den tredje største økningen i kjøpekraft for enslige og par, og den nest største for husholdninger med barn i løpet av perioden. Finland gjennomførte en marginal reduksjon på under én prosent fra 2015 til 2016 og 2016 til 2017. Deretter har landet justert opp stønaden fra 2020. Sverige, derimot, har ikke endret stønadsnivået i perioden, og kjøpekraften har derfor blitt redusert på grunn av generell prisvekst.

I 2023 er det små variasjoner i kjøpekraften for par og enslige asylsøkere i Norge, Finland og Danmark. Enslige forsørgere i Finland har en redusert kjøpekraft på 10 prosent sammenlignet med det norske nivået, mens Danmark ligger 28 prosent over Norge. For par med to barn blir forskjellene forsterket i beløp, men ikke i prosent mellom Finland og Norge. Danmark øker derimot til et nivå på nesten 34 prosent over Norge i kjøpekraft for husholdninger med par og to barn. Dette viser at asylsøkere i Danmark har en høyere kjøpekraft enn i Norge og deretter Finland. Variansen for husholdninger uten barn er derimot lav. Sverige har klart den laveste kjøpekraften for alle husholdningstyper gjennom hele perioden og svekkes ytterligere årlig.

Som beskrevet i case-beskrivelsen skal UDI overvåke at ytelsesnivået til asylsøkere er slik at Norge ikke oppfattes som økonomisk attraktivt sammenlignet med relevante land (Justis- og beredskapsdepartementet, 2023, s.5). Denne beregningen viser at Norge kan oppfattes som økonomisk attraktivt, men Danmark har en høyere attraktivitet. I vedlegg 5,2 fremkommer det også et interessant funn som viser at rangeringen mellom de sammenlignbare landene er lik både etter justering til en felles valuta og etter justering for kjøpekraft.

Det er usikkert om en asylsøker på flukt har tilstrekkelig informasjon og forhåndskunnskaper til å gjennomføre en tilsvarende kjøpekraftsanalyse før oppfattet attraktivitet avgjøres. Det kan være at majoriteten av asylsøkere hovedsakelig fokuserer på valutajusterte stønader som sammenligningsgrunnlag.

4.5 Kritisk diskursanalyse

Diskursene undersøkes gjennom de ulike bestanddelene i Faircloughs modell, som er beskrevet i teorikapitlet. Jeg begynner med å se nærmere på den sosiale strukturen, spesielt med fokus på maktforhold og deres ideologiske utgangspunkt. Deretter undersøkes sosial praksis gjennom sentrale faktorer i diskursene, som spenner fra det mer tekstlige i sosiale begivenheter til den sosiale strukturen. Avslutningsvis blir de sosiale begivenhetene gjennomgått.

4.5.1 Sosiale strukturer

Som tidligere nevnt blir endringer i stønadsnivået for beboere i asylmottak politisk bestemt gjennom statsbudsjettet. For å utforske sosiale strukturer, inkludert maktforhold og ideologiene til de som innehar makten, er det relevant å skildre utviklingen i den politiske situasjonen i samme tidsrom som endringer i stønadsnivået finner sted.

Grunnen til at stønadsnivået kan knyttes til partienes ideologiske ståsteder angående inkluderende eller ekskluderende tiltak i asyl- og innvandringspolitikken, er basert på pull/push-teorien. Stønadene kan her betraktes som en av flere faktorer som enten kan tiltrekke (pull) eller avskrekke (push) potensielle asylsøkere fra å velge Norge som destinasjon.

I 2015 ble Norge styrt av en koalisjonsregjering bestående av Høyre og Fremskrittspartiet (FrP), med Erna Solberg fra Høyre som statsminister. Denne sentrum-høyre regjeringen kom til makten etter valget i 2013, der Høyre og Fremskrittspartiet fikk henholdsvis 26,8 prosent og 16,3 prosent av stemmene. Dette var nok til å danne regjering, men ikke til å sikre flertall i Stortinget (Regjeringen, 2024).

Høyre er et konservativt parti som har vært åpen for kontrollert innvandring, med fokus på integrering og inkludering av innvandrere i det norske samfunnet. Partiet har fremhevet behovet for en ansvarlig innvandringspolitikk som balanserer arbeidskraftbehov og internasjonale forpliktelser med integreringskapasitet og velferdssamfunnets bærekraft (Høyre, 2024).

På sin side har FrP en mer restriktiv tilnærming til innvandring enn Høyre. Partiet har lenge argumentert for strengere kontroll av innvandring, særlig knyttet til asyl og familiegjenforening, og har uttrykt bekymring for høye innvandringskostnader og integreringsutfordringer, samtidig som det har vektlagt behovet for å prioritere norske interesser og sikkerhet (FrP, 2024).

Koalisjonen representerte et samarbeid mellom et konservativt parti (Høyre) og et parti med en klar populistisk og restriktiv linje i innvandringspolitikken (FrP). Solberg-regjeringen var liberalkonservativ, med en liberal økonomisk politikk og en konservativ tilnærming til innvandrings- og integreringsspørsmål.

Som en mindretallsregjering trengte de støtte fra flere partier for å sikre flertall for sitt budsjett i Stortinget. I disse tilfellene søkte de samarbeid med Kristelig Folkeparti (KrF) og Venstre, som samlet ga flertall i Stortinget.

KrF og Venstre fører en moderat til liberale innvandringspolitikk sammenlignet med andre norske partier. KrF har tradisjonelt prioritert humanitære hensyn, mens Venstre har fremmet en åpen og inkluderende politikk. Begge partiene har støttet en balanse mellom kontroll og åpenhet for innvandring, spesielt med tanke på familiegjenforening, integrering og asylopolitikk (Venstre, 2024) (KrF, 2024).

Disse fire partiene hadde ulike syn på innvandring under forhandlingene. Mens regjeringspartiene var mer konservative, var støttepartiene mer liberale. Spesielt for året var det nylig inngåtte «Asylforliket», vedtatt i november 2015, mellom regjeringspartiene Høyre og FrP, samarbeidspartiene KrF og Venstre, samt Arbeiderpartiet (Ap) og Senterpartiet (Sp). Forliket, som var en respons på flyktningkrisen og de store ankomstene ved Storskog i Finnmark, inneholdt tiltak for å håndtere asylsituasjonen i Norge (Stortinget, 2016).

I 2022 ble Norge ledet av en koalisjonsregjering under Ap, med Jonas Gahr Støre som statsminister. Denne regjeringen, et samarbeid mellom Ap og Sp, ble etablert etter stortingsvalget i september 2021 og representerte en vending mot sentrum-venstre etter åtte år med en høyreorientert regjering under Høyre og statsminister Erna Solberg. Denne regjeringen var også en mindretallsregjering, der Ap hadde en oppslutning på 26,3 prosent og Sp på 13,5 prosent (Regjeringen, 2021).

Sammenlignet med FrP, som ofte har en strengere innvandringspolitikk, eller Venstre, som favner en mer åpen og liberal tilnærming, posisjonerer Arbeiderpartiet seg et sted i midten. Ap søker å balansere åpenhet for innvandring med behovet for regulering og kontroll. Derfor er det ikke helt dekkende å beskrive Arbeiderpartiet som utelukkende "liberal" eller "konservativ" i sin tilnærming til innvandring; de opptrer heller pragmatisk, med en politikk som balanserer ulike hensyn og interesser innen innvandringsfeltet (Ap, 2024).

På den andre siden har Sp, som den andre regjeringspartneren, en mer restriktiv tilnærming til innvandring enn Arbeiderpartiet. Sp fokuserer på strengere kontroll med innvandring, spesielt fra ikke-vestlige land, ofte med bekymringer for integrering, nasjonal identitet og velferdsstatens bærekraft. Senterpartiets innvandringspolitikk gjenspeiler partiets generelle fokus på nasjonal suverenitet, distriktenes levedyktighet og deres syn på bærekraftig forvaltning av Norges ressurser, og fører en mer restriktiv politikk enn det som vanligvis assosieres med liberale partier (Sp, 2024).

Som koalisjonsregjering representerer Ap og Sp en blanding av disse to synspunktene, noe som betyr at regjeringens innvandringspolitikk er et resultat av kompromisser mellom Arbeiderpartiets moderate kontrollerte tilnærming og Senterpartiets strengere linje. Den samlede politikken kan derfor beskrives som pragmatisk, i motsetning til regjeringssammensetningen i 2015.

For å sikre flertall for sitt budsjett i Stortinget, inngikk denne mindretallsregjeringen et budsjettforlik med Sosialistisk Venstreparti (SV). Med SV som støtteparti hadde forslaget et flertall av representanter i Stortinget. SVs innvandringspolitikk, som fokuserer på sosial rettferdighet, likestilling og internasjonal solidaritet, plasserer dem ofte på den liberale siden i Norges innvandringsdebatt (SV, 2024). I felles forhandlinger der disse tre partiene må oppnå enighet, kan det tenkes at det samlede ideologiske perspektivet skifter mer mot det liberale enn den mer nøytrale og pragmatiske tilnærmingen.

Gjennom budsjettprosessene i 2015 og 2022 for budsjettårene 2016 og 2023 har det vært et tydelig maktskifte både i politisk oppslutning og regjeringssammensetning. Dette maktskiftet førte til et ideologisk perspektivskifte hos de makthavende, fra det mer konservative i 2015 til det mer liberale i 2022. Endringene i regjeringsmakt og støttepartier er illustrert grafisk langs en politisk akse fra rødt til blått.

Figur 9, Maktkoalisjoner i 2015 og 2023

4.5.2 Sosiale praksiser

Sosial praksis refererer til de etablerte måtene mennesker interagerer med hverandre på, innenfor ulike sosiale, økonomiske, politiske og kulturelle strukturer. Denne bestanddelen beskriver hvordan diskurs er innvevd i, og påvirker, de bredere sosiale og kulturelle kontekstene. I denne delen av den kritiske analysen beskrives de makropolitiske forholdene som påvirket samfunnet, innbyggernes oppfatninger rundt dette, og hvordan det påvirket adferden under diskursene som pågikk i tidsperioden rundt statsbudsjettvedtakene. Mye av inspirasjonen og empirien til denne delen er hentet fra Lise Bjånesøy og Hege H. Bye sin artikkel «Norwegian citizens' responses to influxes of asylum seekers: comparing across two refugee crises» (Bjånesøy & Bye, 2023). Artikkelen belyser holdningene blant norske borgere til asylsøkere fra de to forskjellige flyktningkrisene, henholdsvis i 2015/16 og i 2022.

Flyktningkrisen som utspilte seg i 2015 hadde sin opprinnelse i en rekke komplekse og sammenvevde årsaker. Sentralt i krisen sto den pågående borgerkrigen i Syria. Konflikter og ustabilitet i andre deler av Midtøsten og Afrika, inkludert Afghanistan, Irak, Eritrea, og Nigeria, førte også til at mange mennesker søkte sikkerhet og bedre levekår i Europa. Mottakssystemene og politikken i EU-landene ble raskt overveldet av det store antallet ankomster, noe som skapte politisk spenning og splittelse over hvordan krisen skulle håndteres (SNL, 2022). Norge ble også overveldet da deler av asylstrømmen uforventet ble ledet til landet via Schengen yttergrense ved Storskog i Finnmark (SNL, 2019).

De som ankom Norge var hovedsakelig muslimske, enslige unge menn fra Syria og Afghanistan. Alle asylsøkere fikk søknaden sin individuelt behandlet (UDI nr.1, 2024) (Bjånesøy & Bye, 2023). Panelundersøkelser utført etter 2015 viste at nordmenn generelt viste en prososial adferd overfor asylsøkerne, da de ønsket å bidra eller hjelpe. Samtidig ble det registrert en økende skepsis, frykt og fiendtlighet som kan knyttes til religiøse trussel- og terroraksjoner (Bjånesøy & Bye, 2023). Mediebildet rundt angrepene i Paris i november 2015, hvor IS-tilknyttede terrorister utførte flere koordinerte angrep, bidro til økt bekymring for sikkerhet og potensielle trusler forbundet med flyktningstrømmene.

Den offentlige debatten ble dermed i større grad fokusert på sikkerhet og grensekontroll, i tillegg til de økonomiske konsekvensene de høye ankomsttallene medførte. Dette kom blant annet til uttrykk gjennom Asylforliket i november 2015, en tverrpolitisk avtale med mål om å stramme inn asylpolitikken for å redusere antallet personer som søkte asyl i Norge (Regjeringen, 2016).

Flyktningkrisen i 2022 kan i stor grad spores tilbake til Russlands invasjon av Ukraina i februar samme år. Denne militære konflikten førte til massive forflytninger av mennesker både internt i Ukraina og over landets grenser. For Norge bidro krisen i 2022 til historisk høye ankomster av asylsøkere, som totalt oversteg 40.000 asylsøknader. Majoriteten av disse var fra Ukraina, hvorav nesten 90 prosent var kvinner og barn (Forfang, 2022). Videre var asylsøkerne, i motsetning til i 2015, nærmere nordmenn kulturelt, religiøst og etnisk (Bjånesøy & Bye, 2023). Asylsøkerne kom i masseflukt fra et område som ble definert som vårt nærområde. Både EU og Norge besluttet raskt at alle som flyktet fra Ukraina hadde krav på midlertidig kollektiv beskyttelse og dermed unntak fra den individuelle søknadsbehandlingen om asyl (Forfang, 2022).

I mediebildet var holdningen mer positiv overfor asylsøkerne, og det var et fravær av retoriske angrep på ukrainerne. Den opplevde nærheten til ukrainere og fraværet av trusselfortellinger kan ha bidratt til en lavere trusselrespons på asylankomstene til Norge i 2022. På den andre siden ble det ikke registrert en betydelig endring i den prososiale adferden mellom asylkrisene i 2015 og 2022 i forskningen til Bjånesøy og Bye. Dermed er det fraværet av skepsis – ikke fraværet av prososial adferd – som ser ut til å være hovedforskjellen i hvordan asylsøkere ble mottatt blant nordmenn i deres undersøkelse (Bjånesøy & Bye, 2023).

Ser man utover prososial adferd, vil man trolig finne andre indikatorer på ulike holdninger mellom flyktningkrisene. Generalsekretær i UDI Frode Forfang uttrykte i et blogginnlegg at sympatoeffekten ble påvirket av kompleksiteten og oversiktligheten i de pågående krisene. Der krisen i 2015 var kompleks og uoversiktlig gjennom en kombinasjon av flere interne konflikter, var krigen mellom Russland og Ukraina mer entydig (Forfang, 2022).

Krigen mellom Russland og Ukraina, kombinert med et økende inflasjonsnivå etter koronaepidemien, førte til ulike samfunnsmessige endringer. I Norge steg matvareprisene, som nevnt tidligere, med over 10 prosent. Dette førte til et økende mediefokus på betalingsevnen til de økonomisk svakeste, inkludert asylsøkere. Flere ideelle organisasjoner, som Caritas, uttalte i media om økte køer ved matsentraler, hvor asylsøkere i mottak utgjorde en betydelig økende andel. De oppfordret til politisk prioritering av økte stønadsnivåer for beboere i asylmottak (Helle, 2022).

Samlet sett ser man en endring fra 2015 til 2022. I 2015 var det knyttet høyere skepsis til asylsøkere, og politisk var fokuset rettet mot innstramninger i asylpolitikken under krisen.

Forsker Vilde Hernes ved OsloMet uttrykte nylig til Aftenposten at etter flyktningkrisen i 2015 begynte hvert enkelt land å konkurrere om å fremstå som minst attraktivt for flyktninger, et fenomen hun kalte for «race to the bottom» (Olsen & Murray, 2024). Senere i 2022 var derimot skepsisen fraværende og det politisk var fokuset rettes nå mer mot forenkling, levekår og forbedring av asylprosessen fremfor innstramninger.

4.5.3 Sosiale begivenheter

Gjennom å analysere den tekstlige oppbygningen og retoriske grep kan en identifisere hvilke fokusområder, argumentasjon og mål en avsender har gjennom budskapet som presenteres.

I denne delen tas det utgangspunkt i skrevne budsjettdokumenter, avtaler og artikler gjennom ulike medier. De samme type dokumenter kan ikke benyttes til å sammenligne en utvikling mellom diskursene. Eksempelvis begrunnes endringen i stønadens størrelse kun i budsjettdokumentene for statsbudsjettet i 2016, mens statsbudsjettet i 2023 ikke har en begrunnelse utover en endring i rene tall. Derimot er det gitt begrunnelser gjennom artikler i media på bakgrunnen til endringene i begge perioder.

Under budsjettprosessen som fant sted i 2015 dannet det nylig inngåtte tverrpolitiske Asylforliket et naturlig bakteppe for prosessen, her beskrives tiltak nr. 6 som følgende (Stortinget, 2016, 11. februar):

«Sørge for at nivået på ytelsene til asyløkere skal være av en slik art at Norge ikke fremstår som økonomisk attraktiv i forhold til sammenlignbare europeiske land. Disse vurderingene må skje fortløpende. Det bør iverksettes nødvendige tiltak for å hindre misbruk av ordningene.»

Videre er statsbudsjettforslaget som ble lagt til grunn for vedtaket utformet følgende (Regjeringen, 2015, s.18):

«Ordningene for og nivået på ytelsene til asyløkerne må være avstemt med tilsvarende ytelser i andre land det er naturlig å sammenligne Norge med, da forskjeller kan påvirke asyltilstrømmingen. Det er derfor spesielt viktig å vurdere slike tiltak raskt når praksis, regelverk og velferdstilbud endres i andre land. Det er for eksempel nå varslet reduksjon i stønadene til asyløkere i Danmark og Tyskland. Regjeringen vil følge utviklingen i andre land nøye og vurdere endringer fortløpende.»

Daværende finansminister og leder i FrP Siv Jensen kommenterte etter budsjettvedtaket følgende i et intervju (Sandvik & Hellesnes, 2015): «Vi kan ikke være i en situasjon der det framstår som mer attraktivt å komme til Norge enn til andre land».

Her er fokuset i de ulike budskapene å justere ytelser til asylsøkere slik at de er på linje med tilsvarende ytelser i andre land Norge naturlig sammenligner seg med. Argumentasjonen er basert på ideen om at størrelsen på ytelser kan påvirke asyltilstrømmingen til et land. Dette push/pull perspektivet kan ses som en del av en mer restriktiv tilnærming til asylpolitikk, hvor man søker å balansere mellom å tilby hjelp og å unngå incentiver som kan føre til økt asyltilstrømming. Det reflekterer en bekymring for kontroll og regulering av migrasjonsstrømmer, samt et ønske om å tilpasse seg endringer i internasjonale normer og praksiser.

Når en ser videre til begrunnelsen for justeringen av stønadsnivået gjennom statsbudsjettet for 2023 er det ingen skriftlig dokumentasjon som kan legges til grunn og analyseres. I det opprinnelige budsjettforslaget var det lagt inn en mindre økning i stønaden på rundt 4 prosent, men etter budsjettforliket med SV ble denne altså forhandlet opp til totalt 54,5 prosent. Endringen ble utført uten en begrunnelse i budsjettdokumentene, derimot uttalte Grete Wold som var den tids innvandringspolitiske talsperson for SV følgende i forbindelse med budsjettvedtaket (Lillo-Stenberg & Fyen, 2022):

«Endelig kan hundrevis av mennesker som har flyktet fra krig og katastrofe i verden, få litt mer å rutte med mens de har livet på vent. Dette er et historisk gjennomslag som jeg er stolt av. Mange asylsøkere har fått under 90 kroner å leve av daglig. Det er knapt nok råd til en tur-/returbillett med bussen. Det er ikke Norge verdig, og derfor er jeg glad for at vi har fått gjennom i alle fall litt mer.»

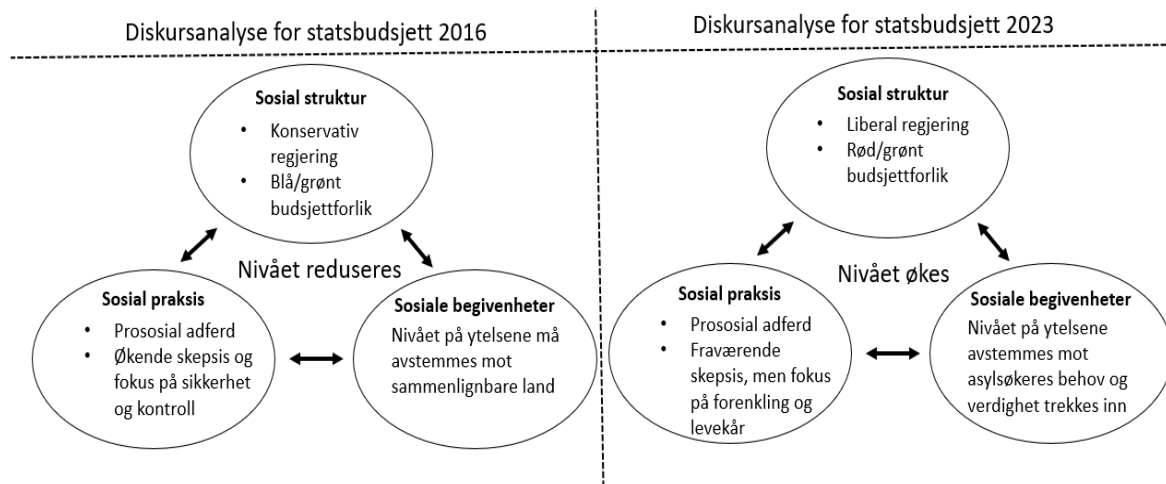
Sitatet fra 2022 representerer et mer humanitært perspektiv, med fokus på individets behov og rettigheter. Her er tonen mer følelsesmessig ladet, og vektleggingen er på den umiddelbare nøden og verdigheten til asylsøkere som lever under knappe økonomiske forhold. Argumentet er at det er under den nasjonale verdigheten å gi så lite økonomisk støtte at asylsøkere knapt har råd til grunnleggende behov, som transport. Dette perspektivet framhever solidaritet og medmenneskelighet, og ser på forbedringer i stønaden som et spørsmål om nasjonal stolthet og moral. Mens sitatet fra Siv Jensen søker å balansere ytelser i lys av internasjonale trender og påvirkning på migrasjonsstrømmer, fokuserer sitatet fra Grete Wold å forbedre livskvaliteten for asylsøkere basert på prinsipper om menneskeverd og nasjonal verdighet.

Endringene i stønadens størrelser er begrunnet gjennom to ulike perspektiver. Disse perspektivene er igjen sammenfallende med oppdraget UDI er tildelt gjennom mottaksinstruksen, ved å overvåke den økonomisk attraktivt sammenlignet med relevante land, samtidig som ytelsene dekker beboernes grunnleggende behov. Reduksjonen av

stønadsnivået i 2016, ble av den daværende høyreorienterte regjeringen knyttet til stønadsnivået til sammenlignbare land, men økningen i 2023 av den nye venstreorienterte regjeringen knyttes til forsørgerevnen for de grunnleggende behovene.

4.5.4 Samlet diskursanalyse

Figuren nedenfor illustrerer sentrale elementer fra de tre komponentene som den kritiske diskursanalysen bygger på for henholdsvis budsjettprosessen for 2016 og 2023.

Figur 10, Sammenligning av diskurser

Figuren viser en utvikling i alle komponentene mellom diskursene. For sosial praksis er derimot den prososiale adferden uendret mellom diskursene, men skepsis og fokus endres. Stortingsvalg og regjeringsskifte bidrar til endring i den sosiale strukturen og de maktavende i budsjettprosessene. Videre flyttes det retoriske fokuset i diskursene til et nytt perspektiv. For 2016 fokuseres det mot kontroll og sammenlignbare land, der stønader kan sees som et virkemiddel i en pull/push-teori. På andre siden rettes 2023 mot behov og nasjonale faktorer, og det legges ingen vekt på stønader som et politisk virkemiddel i en pull/push-teori for regulering av asylkomster. Oppsummert har disse ulike sammensetningene bidratt til å henholdsvis redusere og øke nivået for stønader i asylmottak.

5 Konklusjon

Oppgavens hovedproblemstilling vinkles mot hvilke forhold i og bak statsbudsjettsforhandlingene som avgjorde stønaden til asylsøkere i Norge i 2016 og 2023. Dette ble undersøkt gjennom en forskningsmodell basert på Faircloughs kritiske diskursanalyse. Hypotesen for forskningsmodellen viste seg å være treffende mot empirien lagt til grunn for oppgaven. Der figur nr. 10, «sammenligning av diskurser», viser hvordan

endringene i de ulike bestanddelene i fellesskap bidro til motsatte resultater for regulering av stønader i asylmottak mellom periodene.

Empirien understøtter hypotesen om at stønadene lettere kan reduseres når de makthavende har et konservativt ideologisk innvandringsperspektiv, samfunnet opplever fremmedfrykt og det retoriske fokuset er mot kontroll der stønader kan benyttes som et virkemiddel gjennom push/pull-teori. På den andre siden legges det en forventning om økning av stønadene hvis de makthavende har et liberalt ideologisk innvandringsperspektiv, samfunnet ikke opplever fremmedfrykt, og det retoriske fokuset er bort fra push/pull, men mer mot behov.

Underproblemstillingene fokuserer på konsekvensene av endringene i stønaden som ble utført for 2016 og 2023. Disse viser utviklingen der enslige voksne og enslige forsørgere fikk en lavere stønad i årene etter 2015 helt frem til 2023. For par og par med to barn var trenden lik, men nivået før reduksjonen i 2016 ble tatt igjen i 2021. Når en videre legger til prisveksten, og spesielt prisveksten for matvarer som antas å være den primære konsumgruppen, viser beregningene i oppgaven til en økt kjøpekraft i perioden totalt sett. Den var negativ for alle husholdningstypene fra reduksjonen i 2016 og frem til økningen fant sted i 2023. Der matvarer akkumulert har steget med nesten 25 prosent fra 2015 til 2023 har stønadsnivået steget mellom 49 og 59 prosent for de ulike familiesammensetningene i asylmottak, noe som gir uttrykk for en økt kjøpekraft gjennom perioden.

I undersøkelsen om stønadens tilstrekkelighet for å dekke grunnleggende behov er det en betydelig utvikling gjennom perioden. Minimumsbudsjettet som legges til grunn viser at husholdninger uten barn ikke har hatt eller har tilstrekkelige stønader for å dekke de grunnleggende behovene, der det månedlige underskuddet er nesten 1.500 kroner for enslige og 2.400 kroner for par i 2023. Husholdninger med barn fikk etter økningen i 2023 tilstrekkelig til å dekke de grunnleggende behovene, der overskuddet nå er marginalt med nesten 250 kroner for enslige forsørgere og 400 kroner for par med to barn.

Vurdert mot tilsvarende andre norske sammenlignbare stønader, er det kun økonomisk sosialhjelp som har et lignende formål og midlertidig perspektiv. Selv om de ulike stønadene ikke har vokst svært ulikt i relative størrelser gjennom perioden og dekker økonomisk sosialhjelp noe mer av de felles husholdningsutgiftene enn stønaden i asylmottak. Er det likevel utfordrende å argumentere for at de beløpsmessige differansene kan rettfærdiggjøre de begrensede områdene økonomisk sosialhjelp dekker utover stønader i asylmottak.

Ser en videre utover Norges grenser og mot sammenlignbare land, ses også der en utvikling av rangering av økonomisk attraktivitet. Etter reduksjonen i 2016 var Norge frem til økningen i 2023 rangert bak både Danmark og Finland. Deretter steg Norge forbi Finland i økonomisk attraktivitet i 2023, da målt både i kjøpekraft eller valutajusterte stønadsnivåer isolert. Sverige er rangert minst attraktivt gjennom hele perioden grunnet forholdsvis lave stønader som ikke er regulert siden 1994.

Når en ser disse stønadene på tvers av sammenlignbare land og det nasjonale kostnadsnivået for å dekke grunnleggende behov, fremkommer det et paradoks i mottaksinstruksens punkt 6.1 for husholdninger uten barn. Hvis stønadsnivået skal økes til å dekke de grunnleggende behovene for denne gruppen, vil Norge fremstå som det mest økonomisk attraktive sammenlignbare landet. Dermed vil en ikke kunne innfri begge elementene i denne bestemmelsen.

I vurderingen av oppgavens styrker og svakheter vil jeg fremheve at det teoretiske fundamentet, gitt gjennom Faircloughs kritiske diskursanalyse, var treffende for min hovedproblemstilling. Gjennom åpenhet, et tydelig beskrevet forskningsdesign og operasjonalisering har jeg etterstrebet høy validitet og reliabilitet i oppgaven. Som forsker har jeg vist en nøytral og verdifri tilnærming til både innhenting og analyse av data. Klarheten i studien og de vedlagte oversiktene gir gode muligheter for etterprøvbarehet.

Avslutningsvis kan jeg trekke frem at denne oppgaven har forsøkt å bidra med ny kunnskap om kjennskap, sammenheng og variasjon i de bakenforliggende faktorene til budsjettjusteringene for stønader i asylmottak for 2016 og 2023. Videre har oppgaven også forsøkt å bidra med ny innsikt gjennom å undersøke konsekvensene av beslutningene over tid. Denne kunnskapen kan benyttes som datagrunnlag for fremtidige vurderinger av stønadsnivåer.

For videre forskning åpner denne oppgaven for muligheten til å se nærmere på enkelte aspekter eller den videre utviklingen. For eksempel kan det være interessant å undersøke hvordan enslige og par/samboere med et budsjettunderskudd klarer å forsørge seg i mottaksperioden over tid, og om dette påvirker folkehelse, kriminalitet og det sosioøkonomiske. Videre kan det være verdifullt å undersøke hvordan regjeringens økende fokus gjennom 2024 på økt kontrollering av innvandring påvirker diskursen og eventuelt vedtak om justering av stønadsnivået for 2025.

Referanseliste

Referanselisten er utført i henhold til stil: APA nr.7

Ap. (2024, 15. februar). *Politikken: Flyktning- og asylpolitikk*. Arbeiderpartiet.

<https://www.arbeiderpartiet.no/politikken/flyktning-og-asylpolitikk/>

Auberts, V. (1972). *Det skjulte samfunn*. Universitetsforlaget

Bjånesøy, L & Bye, H. H. (2023) Norwegian citizens' responses to influxes of asylum seekers: comparing across two refugee crises. *Social Influence*, 2023(vol.18)

<https://doi.org/10.1080/15534510.2023.2242619>

Borgeraas E. (2016). *Minimumsbudsjett for forbruksutgifter: Et forbruksbasert fattigdomsmål*

(Oppdragsrapport nr. 14-2016) Forbruksforskningsinstituttet. [https://oda.oslomet.no/oda-](https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5332/Oppdragsrapport%2014%20-%20Minimumsbudsjett.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5332/Oppdragsrapport%2014%20-](https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5332/Oppdragsrapport%2014%20-%20Minimumsbudsjett.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[%20Minimumsbudsjett.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5332/Oppdragsrapport%2014%20-%20Minimumsbudsjett.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Bratberg, Ø. (2021). *Tekstanalyse for samfunnsvitere* (3. utg.). Cappelen Damm AS.

Djik, T.A.V. (2002). Political Discourse and Political Cognition. *Society and Culture*,

2002(4), 202-237. <https://doi.org/10.1075/dapsac.4.11dj>

DNB. (2024, 17. mars). *Markets: Historiske valutakurser*. Den norske bank.

<https://www.dnb.no/bedrift/markets/valuta-renter/valutakurser-og-renter/HistoriskeValutakurser/Hovedvalutaerdaglig/Historikk/2022.html>

Dyve, A. (2019) *Diskurser og politiske veivalg: En kritisk diskursanalyse av asyl- og innvandringspolitikken under Stoltenberg II og Solberg I*. [Masteroppgave]. Universitetet i Oslo.

Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. Routledge.

Forfang, F. (2022, 12. mai) Hva skiller flyktningkrisen i dag fra 2015? *Frode Forfangs blogg*.

<https://udibloggen.no/2022/05/12/hva-skiller-flyktningkrisen-i-dag-fra-2015/>

Forskrift om stønad til beboere i asylmottak. (2022). *Forskrift om stønad til beboere i*

asylmottak (FOR-2022-05-31-948). Lovdata. [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-05-31-948)

[05-31-948](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-05-31-948)

FrP. (2024, 15. februar). *Vår politikk: Innvandring og integrering*. Fremskrittspartiet.

<https://www.frp.no/var-politikk/innvandring-og-integrering/integrering>

Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget

Helle, L. (2022, 05. september) Asylsøkere sultne på norske mottak: Umenneskelig. *Dagbladet*. <https://www.dagbladet.no/meninger/umenneskelig/77074986>

Hernes, V., Danielsen, Å., Tvedt, K., Staver, A.B., Tronstad, K., Casu, L., Zschomler, S., Berg, M.L., Koikkalainen, S., Ferdoush, M.A., Virkkunen, K., Lukasiewicz, K., Pachocka, M., Yelieseyeu, A., Engler, M., Nowicka, M., Kazepov, Y., Berthelot, B., Franz, Y., Trell, N. (2023) *Governance and policy changes during times of high influxes of protection seekers: A comparative governance and policy analysis in eight European countries*.(2023:8). Oslomet. <https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/11250/3112660/NIBR%20Report%202023-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Høivik T. (1974). *Mål og metode: kvantitative metoder for samfunnsforskere*. Universitetsforlaget

Høyre. (2024, 15. februar). *Vår politikk: Innvandring*. Høyre <https://hoyre.no/politikk/var-politikk/innvandring/>

Jacobsen. D.I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? (3. utg.)*. Cappelen Damm akademisk

Justis- og beredskapsdepartementet. (2023). *Instruks til Utlendingsdirektoratet om innkvartering av asylsøkere* (Nr. GI-05/2023) [Rundskriv]. https://www.regjeringen.no/contentassets/ddc51d16c605472cbcdc620f279953b3/gi-05_2023-instruks-til-utlendingsdirektoratet-om-innkvartering-av-asylsokere-ny.pdf

KrF. (2024, 15. februar). *Politikk: Innvandring og integrering*. Kristelig Folkeparti. <https://krf.no/politikk/innvandring-og-integrering>

Malterud, K. (2001). Qualitative Research: standards, challenges and guidelines. *The Lancet*, 483-488. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(01\)05627-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(01)05627-6)

Mathisen, W. C. (1997). *Diskursanalyse for Statsvitere, Hva hvorfor og hvordan*. Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo

Mauno, D. T. (2018). *Kosthold og matsikkerhet blant asylsøkere på asylmottak i Norge* [Masteroppgave]. Oslomet

OECD. (2024, 01. Mars). *Definition of Purchasing power parities (PPP)*. Organisation for Economic, Co-operation and Development. <https://data.oecd.org/conversion/purchasing-power-parities-ppp.htm>

Olsen, T., Murray, S.M. (2024, 28. Januar) Slik dyttet Norge svenskene ned fra asyltronen. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/norge/i/4o9B7o/slik-dyttet-norge-svenskene-ned-fra-asyltronen>

Persen, M.M. (2023, 11. mai). *Ekstraordinær prisjustering av stønader og sosialhjelp*[Pressemelding]. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ekstraordinar-prisjustering-av-stonader-og-sosialhjelp/id2976744/>

Regjeringen (2015). *Endring av Prop. 1 S (2015–2016) Statsbudsjettet 2016 og Prop. 1 LS (2015–2016)*. Finansdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/ec5b195e093f4e3da6b87e6fd54dd0f1/no/pdfs/prp201520160001t01dddpdfs.pdf>

Regjeringen. (2021, 10. oktober). *Regjeringen Støre*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/stoere/regjeringen-store/id2877247/>

Regjeringen. (2024, 12. mars). *Erna Solbergs regjering*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/tidligere-regjeringer-og-historie/sok-i-regjeringer-siden-1814/historiske-regjeringer/regjeringer/erna-solbergs-regjering/id742981/>

Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV. (2012) *Rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV (R35-00)*. Lovdata. https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00#KAPITTEL_5-2

Sandvik, S & Hellesnes, K. (2015, 15. Oktober). Slik vil de skremme asylsøkerne vekk fra Norge. *NRK*. <https://www.nrk.no/norge/slik-vil-de-skremme-asylsokerne-vekk-fra-norge-1.12630184>

SIFO. (2024, 17. mars). *Referansebudsjettet – kalkulator: Om budsjettet*. Oslomet. <https://www.oslomet.no/om/sifo/referansebudsjettet>

Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Cappelen Damm AS.

SNL (2019, 05. August) *Asylsituasjonen i Norge fra 2015*. Store norske leksikon. https://snl.no/asylsituasjonen_i_Norge_fra_2015

SNL (2021, 25. Februar). *Benchmarking*. Store norske leksikon. <https://snl.no/benchmarking>

SNL (2022, 22. Juni). *Flyktningkrisen i Middelhavet*. Store norske leksikon. https://snl.no/Flyktningkrisen_i_Middelhavet

Sivilombudet. (2008, 09. januar). *Veiledende satser for stønad til livsopphold*. Sivilombudet. <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/veiledende-satser-for-stonad-til-livsopphold/>

Sosial- og helsedepartementet. (2023). *Statlege rettleiande retningslinjer for økonomisk stønad for 2023(A-2/2023)* [Rundskriv]. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-a-22023-statlege-rettleiande-retningslinjer-for-okonomisk-stonad-for-2023/id2986270/>

Sosialtjenesteloven. (2010). *Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen*(LOV-2009-12-18-131). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131>

Sp. (2024, 15. februar). *Politikken vår: Innvandring*. Senterpartiet. <https://www.senterpartiet.no/politikk/A-%C3%85/politisk-sak/innvandring-og-integrering#>

SSB nr. 1. (2024, 17. Mars). *03014: Konsumprisindeks, etter konsumgruppe (2015=100) 1979 – 2023*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/statbank/table/03014>

SSB nr. 2. (2024, 17. Mars). *Konsumprisindeksen: Om statistikken*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/konsumpriser/statistikk/konsumprisindeksen>

SSB nr. 3. (2024, 17. Mars). *Økonomisk sosialhjelp: Sosialhjelpsmottakere, etter stønadstid og familiefase 2008 – 2022*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/statbank/table/08857>

SSB nr. 4. (2024, 02. mai). *Sammenlikning av prisnivå i Europa*. Statistisk sentralbyrå. [Sammenlikning av prisnivå i Europa – SSB](https://www.ssb.no/statbank/table/08857)

Lillo-Stenberg, H. & Fyen, S. (2022, 02. desember). *Har levd på under 70 kr dagen – nå økes støtten*. *Dagsavisen*. <https://www.dagsavisen.no/nyheter/2022/11/30/har-levd-pa-under-70-kr-dagen-na-ok-es-stotten/>

Stortinget. (2016, 11. februar). *Asylvedtak*. Stortinget. <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Nyhetsarkiv/Hva-skjer-nyheter/2015-2016/asylforlik>

SV. (2022, 08. april) *SV fra A til Å: Asyl og innvandring*. Sosialistisk Venstreparti. [SVAsyl og innvandring - SV](#)

Taylor, M.P. (2003). Purchasing Power Parity. *Review of International Economics*, 11(3), 436-452. <https://doi.org/10.1111/1467-9396.00394>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget.

UDI nr. 1. (2024, 17. Mars) *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2015)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2015/>

UDI nr. 2. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2016)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2016/>

UDI nr. 3. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2017)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2017/>

UDI nr. 4. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2018)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2018/>

UDI nr. 5. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2019)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2019/>

UDI nr. 6. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2020)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2020/>

UDI nr. 7. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2021)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2021/>

UDI nr. 8. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2022)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2022/>

UDI nr. 9. (2024, 17. Mars). *Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2023)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2023/>

UDI nr. 10. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2015)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2015/>

UDI nr. 11. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2016)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2016/>

UDI nr. 12. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2017)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2017/>

UDI nr. 13. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2018)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2018/>

UDI nr. 14. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2019)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2019/>

UDI nr. 15. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2020)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2020/>

UDI nr. 16. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2021)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2021/>

UDI nr. 17. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2022)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2022/>

UDI nr. 18. (2024, 17. Mars). *Beboere i asylmottak etter alder og måned (2023)*.

Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/mottaksbefolkning-antall-beboere-i-mottak-etter-aldersgruppe-og-maned-2023/>

UDI nr. 19. (2024, 04. Mars). *UDI 2024-002V1 Satser for økonomiske stønad til beboere i*

mottak i 2024. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer/udi-2024-002/udi-2024-002v1/>

UDI nr. 20. (2023, 15. Desember). *Nå kan du søke om tilskudd til aktivitetstilbud for barn i*

asylmottak. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/aktuelt/na-kan-du-soke-om-tilskudd-til-aktivitetstilbud-for-barn-i-asylmottak3/>

Venstre. (2024, 15. februar). *Politikk: Asyl*. Venstre. <https://www.venstre.no/tematag/asyl/>

Vedlegg 1, Dokumentoversikt

Land	Avsender	Dokument ID	Versjoner
Stønader i norske asylmottak	Utlendingsdirektoratet	UDI 2008-035V1	01.01.2015, 03.02.2016, 05.10.2016, 30.06.2017, 20.12.2017, 23.03.2018, 07.01.2019, 07.01.2019, 01.01.2020, 06.03.2020, 05.01.2021, 04.01.2022, 01.01.2023, 01.07.2023.
	Nettside:	https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer/udi-2024-002/udi-2024-002v1/	
Land	Avsender	Dokument ID	Versjoner
Stønader i finske asylmottak	Maahanmiittovirasto Migrationsverket Finnish Immigration Service	Vastaanotto- ja käyttörahanormit	2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023.
	Nettside:	https://migri.fi/vastaanottoraha	
Land	Avsender	Dokument ID	Versjoner
Stønader i danske asylmottak	Udlændinge- og Integrationsministeriet Udlændingestyrelsen	Finansloven §14.32.10	2015, 2016, 2017, 2018
	Nettside:	https://fm.dk/udgivelser/?query=Finansloven	
	Udlændinge- og Integrationsministeriet Udlændingestyrelsen	VEI NR 10110 Veiledning om beløp etter utlendingsloven	2019, 2020, 2021, 2022, 2023.
	Nettside:	https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2021/10110	
Land	Avsender	Dokument ID	Versjoner
Stønader i svenske asylmottak	Migrationsverket	Lag om mottagande av asylsökande m.fl.	1994-03-30
	Nettside:	https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1994137-om-mottagande-av-asylsokande-m.fl_sfs-1994-137/	

Vedlegg 2, Stønad for beboere i norske asylmottak

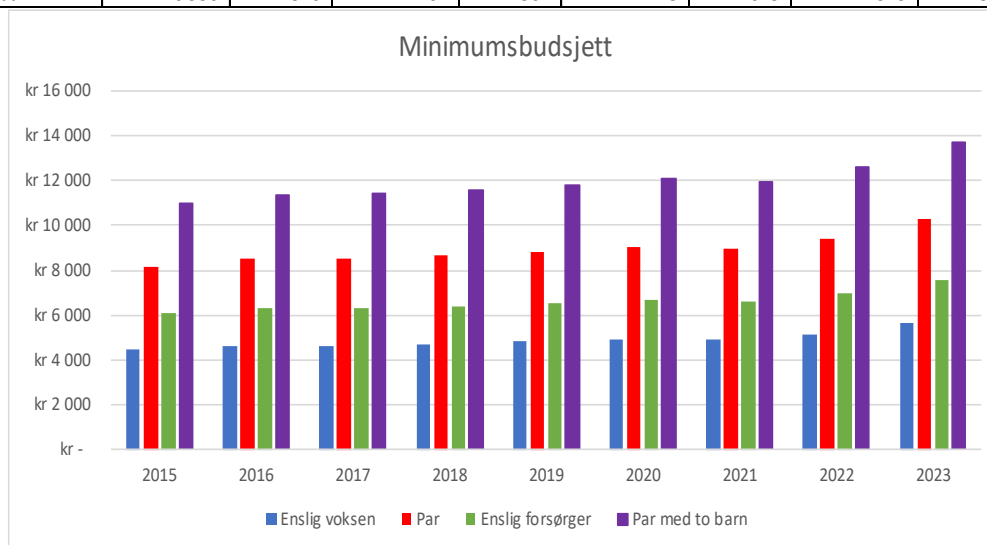
Tabellarisk beskrivelse av utvikling i stønadsnivå

Stønadsnivå ved inngangen av året									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	kr 2 920	kr 2 340	kr 2 404	kr 2 447	kr 2 491	kr 2 538	kr 2 620	kr 2 688	kr 4 152
Par	kr 4 940	kr 4 440	kr 4 564	kr 4 646	kr 4 730	kr 4 820	kr 4 974	kr 5 103	kr 7 884
Enslig forsørger	kr 5 220	kr 4 410	kr 4 528	kr 4 609	kr 4 691	kr 4 781	kr 4 935	kr 5 063	kr 7 821
Par med to barn	kr 8 830	kr 7 950	kr 8 168	kr 8 315	kr 8 465	kr 8 626	kr 8 902	kr 9 133	kr 14 110
Årlig utvikling i prosent for stønadsnivå og KPI - matvarer									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	0,00 %	-19,86 %	2,74 %	1,79 %	1,80 %	1,89 %	3,23 %	2,60 %	54,46 %
Par	0,00 %	-10,12 %	2,79 %	1,80 %	1,81 %	1,90 %	3,20 %	2,59 %	54,50 %
Enslig forsørger	0,00 %	-15,52 %	2,68 %	1,79 %	1,78 %	1,92 %	3,22 %	2,59 %	54,47 %
Par med to barn	0,00 %	-9,97 %	2,74 %	1,80 %	1,80 %	1,90 %	3,20 %	2,59 %	54,49 %
KPI - 01.1 Matvarer	0,00 %	2,40 %	-0,10 %	2,44 %	1,05 %	3,68 %	-1,18 %	6,64 %	10,03 %
Akkumulert utvikling i prosent for stønadsnivå og KPI - matvarer									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	0,00 %	-19,86 %	-17,13 %	-15,34 %	-13,54 %	-11,65 %	-8,42 %	-5,83 %	48,64 %
Par	0,00 %	-10,12 %	-7,33 %	-5,53 %	-3,72 %	-1,82 %	1,37 %	3,97 %	58,46 %
Enslig forsørger	0,00 %	-15,52 %	-12,84 %	-11,05 %	-9,27 %	-7,35 %	-4,13 %	-1,54 %	52,93 %
Par med to barn	0,00 %	-9,97 %	-7,22 %	-5,42 %	-3,62 %	-1,72 %	1,48 %	4,08 %	58,57 %
KPI - 01.1 Matvarer	0,00 %	2,40 %	2,30 %	4,75 %	5,80 %	9,48 %	8,29 %	14,93 %	24,96 %

Vedlegg 3, Minimumsbudsjett

Tabellarisk og grafisk beskrivelse av utvikling i minimumsbudsjettet og tabellarisk differanse mot stønadsnivå i mottak.

Minimumsbudsjett									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	kr 4 458	kr 4 625	kr 4 640	kr 4 715	kr 4 804	kr 4 933	kr 4 876	kr 5 149	kr 5 628
Par	kr 8 167	kr 8 486	kr 8 516	kr 8 640	kr 8 807	kr 9 034	kr 8 926	kr 9 409	kr 10 277
Enslig forsørger	kr 6 068	kr 6 313	kr 6 334	kr 6 411	kr 6 538	kr 6 690	kr 6 610	kr 6 951	kr 7 572
Par med to barn	kr 10 950	kr 11 370	kr 11 401	kr 11 561	kr 11 778	kr 12 075	kr 11 929	kr 12 571	kr 13 719

Stønadsnivå i asylmottak									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	kr 2 920	kr 2 340	kr 2 404	kr 2 447	kr 2 491	kr 2 538	kr 2 620	kr 2 688	kr 4 152
Par	kr 4 940	kr 4 440	kr 4 564	kr 4 646	kr 4 730	kr 4 820	kr 4 974	kr 5 103	kr 7 884
Enslig forsørger	kr 5 220	kr 4 410	kr 4 528	kr 4 609	kr 4 691	kr 4 781	kr 4 935	kr 5 063	kr 7 821
Par med to barn	kr 8 830	kr 7 950	kr 8 168	kr 8 315	kr 8 465	kr 8 626	kr 8 902	kr 9 133	kr 14 110

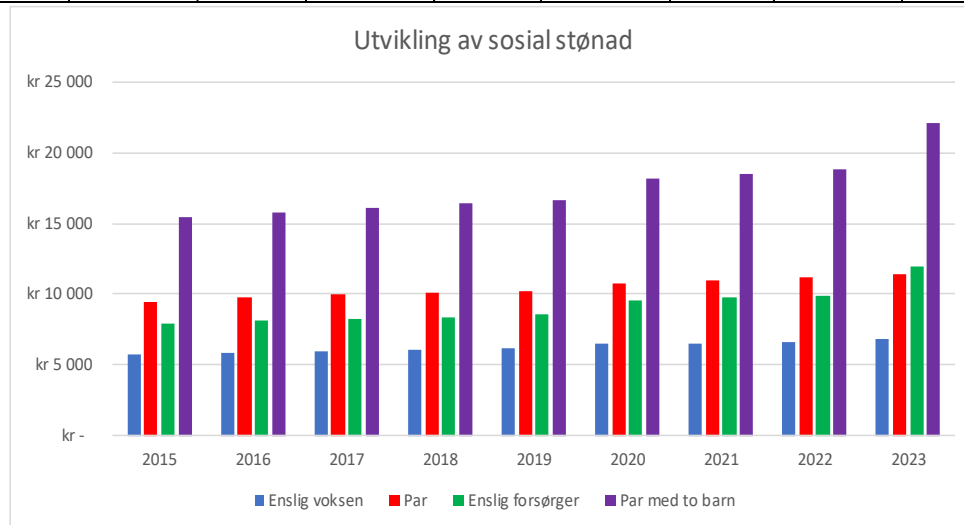

Differanse mellom minimumsbudsjett og stønad									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	-kr 1 538	-kr 2 285	-kr 2 236	-kr 2 268	-kr 2 313	-kr 2 395	-kr 2 256	-kr 2 461	-kr 1 476
Par	-kr 3 227	-kr 4 046	-kr 3 952	-kr 3 994	-kr 4 077	-kr 4 214	-kr 3 952	-kr 4 306	-kr 2 393
Enslig forsørger	-kr 848	-kr 1 903	-kr 1 806	-kr 1 802	-kr 1 847	-kr 1 909	-kr 1 675	-kr 1 888	kr 249
Par med to barn	-kr 2 120	-kr 3 420	-kr 3 233	-kr 3 246	-kr 3 313	-kr 3 449	-kr 3 027	-kr 3 438	kr 391

Vedlegg 4, Sosial stønad

Tabellarisk og grafisk beskrivelse av utvikling i sosial stønad og tabellarisk differanse mot stønadsnivå i mottak.

Utvikling av sosial stønad									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	kr 5 700	kr 5 850	kr 5 950	kr 6 050	kr 6 150	kr 6 450	kr 6 550	kr 6 650	kr 6 850
Par	kr 9 500	kr 9 750	kr 9 950	kr 10 100	kr 10 250	kr 10 800	kr 10 950	kr 11 150	kr 11 450
Enslig forsørger	kr 7 900	kr 8 100	kr 8 250	kr 8 400	kr 8 550	kr 9 600	kr 9 750	kr 9 900	kr 11 923
Par med to barn	kr 15 400	kr 15 800	kr 16 150	kr 16 400	kr 16 650	kr 18 200	kr 18 450	kr 18 800	kr 22 106

Stønadsnivå ved inngangen av året									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	kr 2 920	kr 2 340	kr 2 404	kr 2 447	kr 2 491	kr 2 538	kr 2 620	kr 2 688	kr 4 152
Par	kr 4 940	kr 4 440	kr 4 564	kr 4 646	kr 4 730	kr 4 820	kr 4 974	kr 5 103	kr 7 884
Enslig forsørger	kr 5 220	kr 4 410	kr 4 528	kr 4 609	kr 4 691	kr 4 781	kr 4 935	kr 5 063	kr 7 821
Par med to barn	kr 8 830	kr 7 950	kr 8 168	kr 8 315	kr 8 465	kr 8 626	kr 8 902	kr 9 133	kr 14 110

Differanse mellom sosial stønad og stønad i asylmottak									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enslig voksen	-kr 2 780	-kr 3 510	-kr 3 546	-kr 3 603	-kr 3 659	-kr 3 912	-kr 3 930	-kr 3 962	-kr 2 698
Par	-kr 4 560	-kr 5 310	-kr 5 386	-kr 5 454	-kr 5 520	-kr 5 980	-kr 5 976	-kr 6 047	-kr 3 566
Enslig forsørger	-kr 2 680	-kr 3 690	-kr 3 722	-kr 3 791	-kr 3 859	-kr 4 819	-kr 4 815	-kr 4 837	-kr 4 102
Par med to barn	-kr 6 570	-kr 7 850	-kr 7 982	-kr 8 085	-kr 8 185	-kr 9 574	-kr 9 548	-kr 9 667	-kr 7 996

Vedlegg 5.1, Sammenlignbare nordiske land og deres stønader i lokal valuta.

Utvikling nivået hos sammenlignbare land i perioden 2015 - 2023																		
	Sats	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023
Norge (NOK)	Ensligvoksen	kr 2 920	-19,9%	kr 2 340	2,7%	kr 2 404	1,8%	kr 2 447	1,8%	kr 2 491	1,9%	kr 2 538	3,2%	kr 2 620	2,6%	kr 2 688	54,5%	kr 4 152
	Par	kr 4 940	-10,1%	kr 4 440	2,8%	kr 4 564	1,8%	kr 4 646	1,8%	kr 4 730	1,9%	kr 4 820	3,2%	kr 4 914	2,6%	kr 5 103	54,5%	kr 7 884
	Ensligforsørgter (5)	kr 5 220	-15,5%	kr 4 410	2,7%	kr 4 528	1,8%	kr 4 609	1,8%	kr 4 691	1,9%	kr 4 781	3,2%	kr 4 995	2,6%	kr 5 063	54,5%	kr 7 821
	Par med to barn (5 og 11)	kr 8 830	-10,0%	kr 7 950	2,7%	kr 8 168	1,8%	kr 8 315	1,8%	kr 8 465	1,9%	kr 8 626	3,2%	kr 8 902	2,6%	kr 9 133	54,5%	kr 14 110
Finland (EUR)	Ensligvoksen	€ 316,07	-0,4%	€ 314,91	-0,9%	€ 312,20	0,0%	€ 312,20	0,0%	€ 312,20	1,0%	€ 315,29	0,4%	€ 316,45	2,1%	€ 323,21	7,8%	€ 348,50
	Par	€ 534,04	-0,4%	€ 532,08	-0,9%	€ 527,52	0,0%	€ 527,52	0,0%	€ 527,52	1,0%	€ 532,74	0,4%	€ 534,70	2,1%	€ 546,12	7,8%	€ 588,84
	Ensligforsørgter	€ 517,70	-0,4%	€ 515,80	-0,9%	€ 511,36	0,0%	€ 511,36	0,0%	€ 511,36	1,0%	€ 516,43	0,4%	€ 518,32	2,1%	€ 529,40	7,8%	€ 570,82
	Par med to barn	€ 937,30	-0,4%	€ 933,86	-0,9%	€ 925,84	0,0%	€ 925,84	0,0%	€ 925,84	1,0%	€ 935,02	0,4%	€ 938,44	2,1%	€ 958,50	7,8%	€ 1 033,48
Danmark (DKK)	Ensligvoksen	kr 2 610	1,4%	kr 2 647	-8,2%	kr 2 480	2,0%	kr 2 479	2,0%	kr 2 528	9,1%	kr 2 759	-4,7%	kr 2 631	1,2%	kr 2 662	2,7%	kr 2 733
	Par	kr 4 334	1,4%	kr 4 598	-8,2%	kr 4 221	2,0%	kr 4 305	2,0%	kr 4 391	2,0%	kr 4 479	2,0%	kr 4 569	1,2%	kr 4 623	2,7%	kr 4 748
	Ensligforsørgter	kr 5 495	1,4%	kr 5 572	-8,2%	kr 5 116	2,0%	kr 5 218	2,0%	kr 5 323	18,1%	kr 6 288	-0,9%	kr 6 229	1,2%	kr 6 304	2,7%	kr 6 473
	Par med to barn	kr 10 305	1,4%	kr 10 449	-8,2%	kr 9 592	2,0%	kr 9 784	2,0%	kr 9 980	15,6%	kr 11 535	2,0%	kr 11 766	1,2%	kr 11 907	2,7%	kr 12 228
Sverige (SEK)	Ensligvoksen	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166	0,0%	SEK 2 166
	Par	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721	0,0%	SEK 3 721
	Ensligforsørgter	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294	0,0%	SEK 3 294
	Par med to barn	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375	0,0%	SEK 6 375

Vedlegg 5.2, Sammenlignbare nordiske land og deres stønader valutajustert til Norske kroner.

		Årsnitt for valuta																
		2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023
		100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100
Norge		100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100
Finland (EUR)		8,95	3,9%	9,3	0,3%	9,33	2,9%	9,6	2,6%	9,85	9,0%	10,74	-5,3%	10,17	-0,6%	10,11	13,1%	11,43
Danmark (DKK)		119,97	4,1%	124,88	0,5%	125,46	2,7%	128,55	2,4%	131,98	9,2%	144,08	-5,1%	136,78	-0,6%	135,91	12,8%	133,37
Sverige (SEK)		95,62	2,8%	98,3	-1,5%	96,84	-3,3%	93,65	-0,6%	93,08	10,0%	102,39	-2,1%	100,29	-5,1%	95,14	4,7%	99,65
		Nivå på ytelser etter valutajustering til NOK																
		2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023
Sats		2 920	-19,9%	2 340	2,7%	2 404	1,8%	2 447	1,8%	2 491	1,9%	2 538	3,2%	2 620	2,6%	2 688	54,5%	4 152
Ensligvoksen		4 940	-10,1%	4 440	2,8%	4 564	1,8%	4 646	1,8%	4 730	1,9%	4 820	3,2%	4 974	2,6%	5 103	54,5%	7 884
Norge (NOK)		5 220	-15,5%	4 410	2,7%	4 528	1,8%	4 609	1,8%	4 691	1,9%	4 781	3,2%	4 935	2,6%	5 063	54,5%	7 821
Ensligforsøgger		8 830	-10,0%	7 950	2,7%	8 168	1,8%	8 315	1,8%	8 465	1,9%	8 626	3,2%	8 902	2,6%	9 133	54,5%	14 110
Parmed to barn		2 829	3,5%	2 929	-0,5%	2 913	2,9%	2 997	2,6%	3 075	10,1%	3 386	-5,0%	3 218	1,5%	3 268	21,9%	3 984
Finland (NOK)		4 780	3,5%	4 948	-0,5%	4 922	2,9%	5 064	2,6%	5 196	10,1%	5 722	-5,0%	5 438	1,5%	5 521	21,9%	6 731
Ensligforsøgger		4 633	3,5%	4 797	-0,5%	4 771	2,9%	4 909	2,6%	5 037	10,1%	5 546	-5,0%	5 271	1,5%	5 352	21,9%	6 525
Parmed to barn		8 389	3,5%	8 685	-0,5%	8 638	2,9%	8 888	2,6%	9 120	10,1%	10 042	-5,0%	9 544	1,5%	9 690	21,9%	11 813
Ensligvoksen		3 131	5,6%	3 305	-7,8%	3 049	4,8%	3 194	4,5%	3 337	19,1%	3 976	-9,5%	3 598	0,5%	3 618	15,9%	4 192
Danmark (NOK)		5 440	5,5%	5 741	-7,8%	5 295	4,8%	5 547	4,5%	5 796	11,3%	6 453	-3,2%	6 249	0,5%	6 283	15,9%	7 281
Ensligforsøgger		6 593	5,5%	6 959	-7,8%	6 418	4,8%	6 724	4,5%	7 025	29,0%	9 059	-5,9%	8 520	0,6%	8 567	15,9%	9 928
Parmed to barn		12 363	5,5%	13 048	-7,8%	12 034	4,8%	12 607	4,5%	13 172	26,2%	16 620	-3,2%	16 094	0,6%	16 183	15,9%	18 754
Ensligvoksen		2 071	2,8%	2 129	-1,5%	2 097	-3,3%	2 028	-0,6%	2 016	10,0%	2 217	-2,1%	2 172	-5,1%	2 060	4,7%	2 158
Sverige (NOK)		3 558	2,8%	3 658	-1,5%	3 603	-3,3%	3 485	-0,6%	3 464	10,0%	3 810	-2,1%	3 732	-5,1%	3 540	4,7%	3 708
Ensligforsøgger		3 150	2,8%	3 238	-1,5%	3 190	-3,3%	3 085	-0,6%	3 066	10,0%	3 373	-2,1%	3 304	-5,1%	3 134	4,7%	3 282
Parmed to barn		6 095	2,8%	6 266	-1,5%	6 173	-3,3%	5 970	-0,6%	5 933	10,0%	6 527	-2,1%	6 393	-5,1%	6 065	4,7%	6 352

Vedlegg 5.3, Beregning av kjøpekraftsparitet.

Kjøpekraftjustering mot snittet i Europa																	
	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023*
Norge	154	1,3%	156	-2,6%	152	-3,3%	147	0,7%	148	-5,4%	140	0,0%	140	-4,3%	134	0,0%	134
Finland	126	0,8%	127	-0,8%	126	0,0%	126	0,8%	127	-0,8%	126	-1,6%	124	0,0%	124	0,0%	124
Danmark	136	0,7%	137	-1,5%	135	-0,7%	134	0,7%	135	-0,7%	134	-0,7%	133	0,0%	133	0,0%	133
Sverige	132	1,5%	134	0,0%	134	-4,5%	128	-2,3%	125	0,8%	126	3,2%	130	-2,3%	127	0,0%	127
Kjøpekraftjustering hvor Norge er referanseverdien på 100																	
	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023
Norge	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100	0,0%	100
Finland	82	-0,5%	81	1,8%	83	3,4%	86	0,1%	86	4,9%	90	-1,6%	89	4,5%	93	0,0%	93
Danmark	88	-0,6%	88	1,1%	89	2,6%	91	0,1%	91	4,9%	96	-0,7%	95	4,5%	99	0,0%	99
Sverige	86	0,2%	86	2,6%	88	-1,2%	87	-3,0%	84	6,6%	90	3,2%	93	2,1%	95	0,0%	95

2023* = Kjøpekraften for 2023 publiseres ikke før juni 2024. Som en forenkling er derfor nivået for 2022 videreført i 2023.

Vedlegg 5.4, Sammenlignbare nordiske land og deres stønader justert for kjøpekraft.

Nivå på ytelse etter valutajustering til NOK og kjøpekraftjustert mot Norge																		
Sats	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	
Norge	Enslig voksen	kr 2920	-19%	kr 2340	2,7%	kr 2404	1,8%	kr 2447	1,8%	kr 2491	1,9%	kr 2338	3,2%	kr 2620	2,6%	kr 2688	54,46%	kr 4152
	Par	kr 4940	-10,1%	kr 4440	2,8%	kr 4564	1,8%	kr 4646	1,8%	kr 4730	1,9%	kr 4820	3,2%	kr 4974	2,6%	kr 5103	54,50%	kr 7884
	Enslig forsørgjer	kr 5220	-15,5%	kr 4410	2,7%	kr 4528	1,8%	kr 4609	1,8%	kr 4691	1,9%	kr 4781	3,2%	kr 4935	2,6%	kr 5063	54,47%	kr 7821
(NOK)	Par med to barn	kr 8830	-10,0%	kr 7950	2,7%	kr 8168	1,8%	kr 8315	1,8%	kr 8465	1,9%	kr 8626	3,2%	kr 8902	2,6%	kr 9133	54,49%	kr 14110
	Enslig voksen	kr 3457	40%	kr 3597	-2,3%	kr 3514	-0,5%	kr 3497	2,5%	kr 3584	5,0%	kr 3762	-3,4%	kr 3634	-2,8%	kr 3531	21,91%	kr 4305
	Par	kr 5842	40%	kr 6078	-2,3%	kr 5937	-0,5%	kr 5908	2,5%	kr 6055	5,0%	kr 6357	-3,4%	kr 6140	-2,8%	kr 5967	21,91%	kr 7274
Finland	Enslig forsørgjer	kr 5663	40%	kr 5892	-2,3%	kr 5755	-0,5%	kr 5727	2,5%	kr 5870	5,0%	kr 6163	-3,4%	kr 5951	-2,8%	kr 5784	21,91%	kr 7051
	Par med to barn	kr 10253	40%	kr 10668	-2,3%	kr 10421	-0,5%	kr 10369	2,5%	kr 10627	5,0%	kr 11158	-3,4%	kr 10775	-2,8%	kr 10472	21,91%	kr 12766
	Enslig voksen	kr 3546	61%	kr 3764	-8,8%	kr 3432	2,1%	kr 3504	4,4%	kr 3658	13,5%	kr 4154	-8,8%	kr 3788	-3,8%	kr 3645	15,87%	kr 4223
Danmark	Par	kr 6160	61%	kr 6538	-8,8%	kr 5962	2,1%	kr 6086	4,4%	kr 6354	6,1%	kr 6742	-2,4%	kr 6578	-3,8%	kr 6331	15,88%	kr 7336
	Enslig forsørgjer	kr 7466	61%	kr 7924	-8,8%	kr 7226	2,1%	kr 7376	4,4%	kr 7702	22,9%	kr 9465	-5,2%	kr 8969	-3,8%	kr 8632	15,88%	kr 10003
	Par med to barn	kr 13999	61%	kr 14858	-8,8%	kr 13550	2,1%	kr 13830	4,4%	kr 14440	20,2%	kr 17364	-2,4%	kr 16941	-3,8%	kr 16305	15,89%	kr 18995
Sverige	Enslig voksen	kr 2416	2,6%	kr 2478	-4,0%	kr 2279	-2,1%	kr 2329	2,5%	kr 2387	3,2%	kr 2464	-5,1%	kr 2339	-7,1%	kr 2174	4,74%	kr 2277
	Par	kr 4151	2,6%	kr 4258	-4,0%	kr 4087	-2,1%	kr 4002	2,5%	kr 4101	3,2%	kr 4233	-5,1%	kr 4019	-7,1%	kr 3735	4,74%	kr 3912
	Enslig forsørgjer	kr 3675	2,6%	kr 3770	-4,0%	kr 3618	-2,1%	kr 3543	2,5%	kr 3630	3,2%	kr 3747	-5,1%	kr 3558	-7,1%	kr 3307	4,74%	kr 3463
(NOK)	Par med to barn	kr 7111	2,6%	kr 7295	-4,0%	kr 7002	-2,1%	kr 6856	2,5%	kr 7025	3,2%	kr 7252	-5,1%	kr 6885	-7,1%	kr 6399	4,74%	kr 6702

